Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 148 (16671) | 1984 оной июниин 28, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

«САГААН АЛТАЯА» САГ БОЛЗОРТОНЬ, ГЭЭЛТЭГҮЙГӨӨР СУГЛУУЛАЯ!

Надежда Доржиевна Жамьянова Үдын совхозой хүдэлмэришэдэй хүүгэдэй саадта медицинскэ сестрагаар хүдэлдэг юм. Гэбэшье тэрэ жэл бүхэндэ түрэл ажахыгаа хонидые хайшалалсадаг заншалтай. Тиихэдээ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, Хоршин район дотор нилээд суутай болонхой.

Һаяхан үнгэргэгдэһэн хайшашадай республиканска конкурсдо хабаадахадаа, Н. Жамьянова хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Д. Жамьянова.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХАЛУУН ХАҺА ЭХИЛЭНХЭЙ

Манай «Дружба» колхоз Яруунын районой хонин үсхэбэрилдэг ажахынууд соохоо эгээл томонь гэжэ тоологдодог. Мүнөө жэл хамта дээрээ 21 мянган хонин хайшалагдаха юм. «Сагаан алтаяа» сэбэрээр хуряажа абахын түлөө яһала хүдэлмэри хэгдээ. Ажахымнай хоёр отделенидэ хонид хайшалагдаха. Тиин хоёрдохи Улаагтын отделенидэ 60 электромашинка тодхоогдожо, 30-нь нэгэдэхи Тайлуудай отделенидэ хабсаргагдаа. Хайшашадаар дүршэл ехэтэй механизаторнууд хонишод, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, ахамад классай һурагшад томилогдоо юм. Тэдэнэй үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха арга боломжо олгохын түлөө хэмжээнүүд абтанхай. Улаагтын пунктда ажалдань абаашажа, асаржа байхаар тусхай автомашина даалгагдажа үгтөө. Хонин хайшалалгын пунктда хэрэгтэй болохо зүйлнүүд булта бии. Электромашинкануудта запасной частьнууд, тэмдэгэй шэнэ, эмдом гэхэ мэтэ нөөсэлэгдэнхэй.

Улаагтын отделениин зоотехник Илья Мункуевич Сандановай хүтэлбэрилдэг ноохо хайшалалгын пунктда хонид хайшалагдажа эхилбэ. Цыренжап Эрдынеевэй, Далай Рабдановай харууһалдаг хонид гүрэндэ тушаагдаха юм. Эдэ отарануудай хонидой ноохон эгээл түрүүн абтаба. Нёдондо жэлдэ колхоз соогоо эрхимлэһэн бэрхэ хайшашад Бато-Жаргал Жалсанов, Роберт Зайлов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө эршэтэйгээр хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэр бүри 70—80 хонидые «нэхы дэгэлһээнь» һалгаана.

Хонин хайшалалгын пунктнуудта хайшашадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэнэбди. Мүрысөөнэй дүнгүүд үдэшэ бүри согсологдожо, дайшалхы, сахилгаан хуудаһанууд гаргагдана. Хонин хайшалалгада шалгараһан хүдэлмэрилэгшэдые моральна болон материальна талаарнь урмашуулгын хэмжээнүүд мүн лэ харааалагданхай. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор 800 хонин хайшалжа, 25,5 центнерһээ доошо бэшэ ноохо тушааһан хайшашан мүрысөөндэ илагша гэжэ тоологдохо юм. Энэ гуримые дүүргэһэн хайшашан бүхэн колхозой парткомой, правлениин зүгһөө Хүндэлэлэй грамотаар, мүн «Восход» мотоциклаар шагнагдаха юм. Нёдондо иимэ шанда 3 хүбүүд хүртөө бэлэй. Мүнөөшье жэлдэ тэдэнэй зэргэ үшөө олошорхо бэзэ. Хайшашадай социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор шалгаржа гараһан һургуулиин үхибүүдшье мүн баһа урмашуулагдаха юм.

Манай колхоз хамта дээрээ 314 центнер (сэбэр утаһаарнь тоолоходо) ноохо мүнөө жэлдэ гүрэндэ худалдаха ёһотой. Түсэбтэ даабаряа, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, «сагаан алтаяа» 12 хоногой туршада һайн шанартайгаар хуряажа абахые оролдонобди.

С. ТРУБЧАНИНОВ,
Яруунын районой «Дружба» колхозой ахамад зоотехник.

НООҺО АБАХААР БЭЛЭН

Ноохо хайшалалгын Буланай томодхогдоһон пункт хүрэжэ ерэхэдэмнай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой электригүүд, слесарьнууд бэлдэлгын хүдэлмэри дүүргэжэрхёод, гэртээ харихаяа машина хүлеэжэ байба. 48 электромашинка тодхогдоод, хонидой ноохо хайшалхаар бэлэн болонхой. Захаһаань абажа, хайшануудые хүдэлгөөд туршахадамнай, зөөлэн абяатай таршаганаан үшөө хооһон байһан пункт соо соностобо. Электро-хайшын хутага хурсадаха аппарадууд тодхогдожо, мүн лэ хүдэлгэгдэхөөр бэлэн болгогдонхой. Ноохоной хоёр пресс, шэгнүүр болон бусад хэрэгсэлнүүд бэлдэгдээ. Тус пунктын зособхи, газаадахи хашааханууд заһабарилагданхай харагдана. Ноохыень хайшалжа абаһанай удаа хонидоо угааха түхеэрэлгэ мүн лэ бэлэн болгогдонхой.

Саашаа ябажа, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой Жаргалантын пункт ошобобди. Эндэшье хонидые хиргаха эрхэ байдал эртээнһээ түхеэрэгдэнхэй байба. Электро-хайшанууд, прессүүд тодхогдонхой, хүдэлгэгдэжэ туршагданхай. Олон хаалта-хашаанууд заһабарилагдаа юм. Һүтэйн отделениин ноохо хайшалалгын пункт мүн лэ зохидоор түхеэрэгдэһэн байба.

— Ажалай долоон үдэрэй туршада бидэ нёдондо «зөөлэн алтаяа» абажа шадаа һэмди,— гэжэ совхозой ахамад ветврач К. Б. Бадмаев мэдүүлбэ.— Мүнөө жэлдэ мүн лэ иимэ богони болзор соо һайн шанартайгаар 15 мянган хониной ноохо хайшалха арга боломжотойбди. Хайшалалгада асарагдаха отарануудай ээлжээнэй график табигдаа. Ноохо хиргаха хүнүүд тодорхойлогдоо. Урмашуулгын хэмжээнүүд харагданхай. Совхозой парткомой гэшүүд энэ халуун хаһын үедэ пунктнуудта саг үргэлжэ байлсажа, ажалай эмхидхэлые хинан эрхилэлсэхэ юм.

Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ноохо хайшалалгын пункт бэлэн болгогдоо гэбэшье, зарим хайшануудай электродамжуулгын кабель хэрэгһээ гаранхай байба. Юрэ холбогдоһон хайшануудые бариха да, ток сохихо юм. Аюулгүй хүдэлмэри хангаха гэбэл, тэдэ электро-хайшануудые һэлгэжэ табиха хэрэгтэй.

— Тиимэ элбэг хайшанууд хаана байгаа юм?—гэжэ энэ совхозой электригүүдэй хэлэхэнь гайхалтай.

Энэ ажахы оройдоо 6 мянган хонидой ноохо хайшалха гансахан пунктые хэрэгсэлнүүдээр хангажа ядаа юм гү?

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

Зунай намжаахан саг хүрэжэ ерэбэ. Эгээл энэ үедэ малшадай тон харюусалгатай нэгэ хаһа үнгэрдэг. Түнхэнэй нютагай холын хада, уулануудай хоорондуур нэмжыдэг тунга һайхан бэлшээридэ адууһа малаа туун гаргажа, бага гаргашатайгаар ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абаха гээшэ тэдэнэй эгээл шухала зорилгонуудай нэгэн юм. Жэл бүри Үргэдэйн, Зөлтойн, Үүрэй, Элшэрэй болон бусад газарнуудай хадын бэлшээринүүдтэ районой ажахынуудһаа арбаад мянган толгой эбэртэ бодо залуу мал, гурба гаран мянган толгой адуун туугдажа гарана. Июнь һарын эхинһээ сентябрь һарын тэн болотор тэндээ байжа, шэгнүүрээ ехээр нэмээдэг.

1983 ондо холын бэлшээридэ 50 гүүртэ гэхэ гү, али бүхыдөө 9000 толгой эбэртэ бодо залуу мал гараһан юм. Энэ малнай амидынгаа шэгнүүрые бүхыдэнь 7960 центнерээр гэхэ гү, али толгой бүхэниинь шэгнүүрээ сүүдхэдэ дунда зэргээр 825 граммаар нэмээжэ бусаа һэн. Энэ хадаа бүхэли жэлэй туршада абаһан нэмэлтэ шэгнүүрэймнай 44 процентнь болоно. Мал бэлшээн таргалуулгада хүтэлбэрилэгшэд болон зооветмэргэжэлтэдэйнь зүгһөө хаана, али ажахыда горитойхон анхарал хандуулагданаб, тэндэ сүүдхэдэ дунда зэргээр эгээн ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абтана, нэгэшье толгой гээлтэ хоролтодо оруулагданагүй. Жэшээлхэдэ нёдондо жэл Саянанай совхозой мал адуулагшад В. Ж. Имескенов, А. Ж. Хальчаев, Харбяангуудай совхозой С. Д. Шаганов, Туранай совхозой О. С. Имеев, П. С. Гармаев гэгшэд тууҗа гараһан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 950—1100 граммаар нэмээжэ, ехэ амжалта туйлаа һэн.

Мүнөө жэл энэ харюусалгатай хаһадаа эртээнһээ бэлэдхэл хэжэ ороһон байнабди. Хаа хаанагүй саг соогоо үхэрнүүд наһа наһаараа, эмэ, эрээрээ илгагдажа гүүртэлэгдэһэн, дүй дүршэл ехэтэй малшадта даалгагдаһан байна. Мүн гүүртэнүүдые тууҗа ошохо хүнүүдшье томилогдоһон юм. Холын бэлшээридэ гараха малаа гүүртэлхэһээ урид тариһан, шунгуулһан, номерлоһон байхабди. Малшад хэрэгтэй бүхы юумэнүүдээр — моринной тоног, таха, суба, керосин, транзистор болон бусадаар гүйсэд хангагдаа. Хүсэд хүрэхэ дабһа холын бэлшээринүүдтэ вертолёдоор зөөгөөбди.

Адууһа малые холын хадата бэлшээринүүдтэ бүрин бүтэн хүргэхэ хэрэгтэ тэдэнийе тууҗа абаашаха харгы ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тиимэһээ тэдэниие заһабарилха, хаажа унаһан мододнһоо сэбэрлэхэ, хүүргэ бариха, тогтожо хоноходо газарнуудтань хашаануудые бариха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнан байнабди. Районой агропромышленна нэгэдэл холын бэлшээринүүдтэ ошохо харгынуудые заһабарилха тухай шиидхэбэри абаһан юм. Тэрэнэй ёһоор Элшэртэ ошохо харгые «Сибиряк» болон «Маяк» колхозууд, Түнхэнэй болон Туранай совхозууд, Үргэдэйдэ ошохо харгые Саянанай совхоз «Восточные Саяны» колхоз, Золтойдо ошохо харгые Харбяангуудай совхоз болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз заһабарилхаар хубаарилагдаһан байгаа. Тиигэжэ ажахы бүхэн малай ябаха харгы гуримшуулаа.

Энэ жэлдэ холын бэлшээридэ гараха бүхы гүүртэ болон адуун һүрэгүүдээ июниин эхеэр ябуулбабди. Мал тууха хэрэгые хүтэлбэрилхын тула райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ф. М. Кауров түрүүтэй районно штаб байгуулагдаһан юм. Мал туугшадай харгын эгээл хүшэр участогуудта туһалхынь тула ветеринарна болон медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй постнууд эмхидхэгдэһэн байна. Постнуудай бүридэлдэ ороһон ветеринарна мэргэжэлтэд мал туулгые гансашье хинан шалгаха бэшэ, мүн малай тоо толгойн бүрин бүтэниие хангаха, зунайнь байрануудта хүргэлсэхэ уялгатай юм.

Мал туулгын эхилхын урда тээхэнэ ажахы бүхэндэ холын бэлшээридэ гараха малшадай суглаа үнгэргөөбди. Эдэ суглаанууд дээрээ нёдондо жэлэй дүнгүүдые согсолжо зүбшэн хэлсэһэн, түрүү малшадай дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэһэн байнабди. Үхэршэд болон адуушад мүн лэ энэ суглаан дээрээ 1984 ондо зунай бэлшээриин үедэ мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар Захааминай районой совхозуудай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй абаһан социалис уялгануудые зүбшэн хэлсээд, һайшаан дэмжэһэн, мүн өөһэдөө дээшэлүүлэгдэһэн үндэр социалис уялгануудые абаһан байна. Мүнөө жэл холын хадата бэлшээринүүдэй ногоон һайн ургаа. Тиимэһээ манай малшад ба адуушад үндэр ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абажа бусаха аабза гэжэ найданабди.

В. ЗАРБАЕВ.
Түнхэнэй райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник.

ТАСС-ай ҺҮҮЛШЫН МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

К. У. ЧЕРНЕНКО К. ФОМВИХАНТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко Лаосой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Кейсон Фомвихантай июниин 26-да уулзаба.

Советскэ Союзай, Лаосой дотоодын болон гадаадын политикын, хоёр талын харилсаанай ба дэлхэй дээрэхи оршон байдалай гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнэй үедэ һанамжануудаа нүхэд ёһоор халан абалсаһан байгаа. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар ниитэ нэгэн һанал бодолтой байһанаа тэдэнэр баталба. Лаосто үнэн зүрхэнэй туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө К. Фомвихан НРПЛ-эй, Лаосой правительствын ба арадай үмэнэһөө баяр баясхалан хүргөөд, КПСС-эй болон Совет гүрэнэй ленинскэ гадаадын политикые һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлэө. Шэнэ байдал байгуулхадань НРПЛ-дэ, лаотян арадта КПСС, Советскэ Союз саашадаашье туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ юм гэжэ К. У. Черненко мэдүүлбэ.

КПСС-эй ба НРПЛ-эй хоорондохи холбоо барисаанай, совет-лаосой бүхы харилсаанай үргэдхэгдэн гүнзэгырүүлэгдэжэ байһые сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэхэ зуураа, энэ харилсаае саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ хоёр тала онсолон зааба.

Уласхоорондын политикын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Ази түбидэхи, тусхайлбал, Зүүн-Урда Азидахи байдалда онсо анхаралаа хандуулһан байна. США болон тэдэнэй туһамаршад Ази түбиие дайн дажарта бэлдэхэ; тэрэниие политическэ ба сэрэгэй хёмороо зуришэлдөөнэй газар болголгын политика бэелүүлхэ гэһэн һэдэлгэнүүдээрнь һанаагаа зобожо байһанаа уулзалгада хабаадагшад мэдүүлэө. Вьетнамда, Лаосто, Кампучида эсэргүүгээр Хитадай засагаархидай хэһэн дайсан харша ябуулгануудые, мүн ЛНДР-тэ зүрюугээр Таиландын хархис бүлэгөөрхидэй һаяхан үүдхэһэн зэбсэгтэ ябуулгануудые тэдэнэр эрид шууд буруушааба. Азида эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа үргэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Дэлхэйн энэ хубидахи байдалые гуримшуулха талаар шэглүүлэгдэһэн СССР-эй, МНР-эй ба Индохитадай гурбан ороной бүтэмжэтэй һайн үүсхэлнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ эдэ зорилгонуудта харюусаха байна.

Уулзалга аха дүү ёһоной, хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

ЛЕНИНСКЭ ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАА

1984 оной эрдэм, техникын талаар Ленинскэ шангууд июниин 26-да Кремль соо баяртай оршон байдалда барюулагдаба. Термоядерна плазмын, химическэ лазернуудые шэнжэлэлгын, металлоорганическа химиин, генетикын талаар ехэ ехэ бүлэг зохеолнуудай автортнууд, металлнууд болон бусад материалнуудые диффузионно аргаар гагналгые зохёожо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, түүхын-археологическа шэнжэлгэнүүдтэ хабаадагшад шангуудта хүртэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. П. Александров дипломуудые, хүндэтэ тэмдэгүүдые барюулхадаа, шагнагдагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, саашадаа зохёохы амжалтануудые туйлахыень тэдэнэртэ хүсэбэ. Шэнэ лауреадуудай зохёолнууд Эсэгэ ороной ба дэлхэйн эрдэм, техникын түрүү зэргэдэ байжа, тэдэнэй хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Зохёол бүтээлнүүдыень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө лауреадууд КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, нүхэр К. У. Черненкэдэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэхэ зуураа, бэдэрэлтэ нээлтэнүүдээ эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалгада саашадаашье зорюулхабди гэжэ найдуулба.

(ТАСС).

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ҺАРА

Гадаадын сэрэгүүдые Урда Корейһээ гаргахын, эб найрамдалта демократическа үндэһэ һуури дээрэ ороноо нэгэдүүлхын түлөө корей арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын һара СССР-тэ үнгэргэгдэжэ байна. Энээнэй үндэһөөр июниин 25-да Москвагай Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ электротехническэ заводто митинг болобо.

Гадаадын сэрэгүүдэй Урда Корейдэ байлгагдаһан ушар, Сеулай захиргаанай арадта харша политика хахад арал дээрэхи байдалые гуримшуулан һайжаруулгада бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Национальна нэгэдэлээ һэргээхын түлөө тэмсэлдэ, КНДР-эй ажалшадтай хэлбэришэгүйгөөр һаналаа нэгэдэжэ байһан тухайдаа совет олониитын түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

Корей-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегациие толгойлогшо, тэрэнэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо О Гир Бан үгэ хэлэхэдээ, корей арадай үнэн зүб хэрэгые эдэбхитэйгээр дэмжэһэнэйнь түлөө совет хүнүүдтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ. Советскэ Союзтай эбдэршэгүй бата хани барисаан бидэнэртэ зориг бадаруулма хүсэн болодог юм гэжэ тэрэ хэлээ.

КНДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд байха үедэ нүхэд Ким Ир Сенэй ба К. У. Черненкын уулзалганууд хоёр ороной арадуудай хани барисаае бэхижүүлхэ талаар шухала удхашанартай байна гэжэ айлшамнай тэмдэглэбэ.

Һарын үедэ олониитын суглаанууд, митингнүүд, кинохаралганууд, лекцинүүд үнгэргэгдэхэ, выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ байна.

ДОКУМЕНТНҮҮДЭЙ СУГЛУУЛБАРИ

«СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай хабаадалгатай Экономическа зүблөөн» гэһэн суглуулбари хэблэгдэн гараба. Июниин 12—14-дэ Москвада болоһон энэ зүблөөнэй документнүүд, материалнууд тус суглуулбарида оруулагдаа.

Зүблөөндэ хабаадагшадай хүндэлэлдэ Кремль соо үнгэргэгдэһэн уулзалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельскиин хэлэһэн үгэнүүд, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба эрдэм-техникын харилсаае саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөлгын гол шэглэлнүүд тухай Мэдүүлгэ «Эб найрамдалые сахигалга ба уласхоорондын экономическа харилсаан» гэһэн Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн-оронуудай Деклараци толилогдоно.

Политиздат брошюра хэблэжэ гаргаба.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ТҮЛӨӨ

Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн XII фестивалиие 1985 ондо Москвада үнгэргэхэ тухай Ленинскэ комсомолой үүсхэл эдэбхиие бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ ниитэ арадай хэрэг болоно гэжэ совет ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй июниин 25-да ВЛКСМ-эй ЦК-да болоһон суглаан дээрэ хэлсэгдээ. Фестивальда бэлэдхэлэй асуудалнууд тэрээн дээрэ хаража үзэгдэһэн байна.

(ТАСС).

...ЛМАЛТА — ...ЙЛЭДБЭРИИН ...ХЭ НӨӨСЭ

...нүүдые юумэндээ гамтайгаар хандахаар хү...э хэрэгтэ партн ехэ анхарал хандуулдаг. Ара...лта эзэн ёһоор хандаха, материальна нөөсэнүү...лаха гээшэ манай экономическа политикын го...оно. Түүхэй эдүүдые ба элшэ хүсэ ашаглалгые ...лха, продукцида материалай оросые бага бол...э хүгжэлтые гол түлэб эршэдхэлгын замда гар...сэлнүүд мүн гэжэ КПСС-эй XXVI съезд тоо...йна.

...нда материалай оросые бага болгохо гээшэ ...ахыда ямар удха шанартайб гэхэдэ, продук...нь үнэ сэндэ материальна гаргаша ехэнхи ху...элнэ бшуу. Хамтын бүхы продуктнуудта мате...аргашануудынь мүнөө 54,2 процентыень эзэл...ышленна продукци бүтээлгэдэ тэрэнь 75 про...нүү гарана. Тэрэ гаргашые минил нэгэ процен...болгоо һаа, национальна олзо оршодо 6 мил...ан түхэриг нэмэхэ жэшээтэй. Буладые нэгэ про...махада ороной арадай ажахы жэлдээ тэрэниие ...ахад тонноор нэмэжэ алмаха болоно. Энэнь ...улха гурбан мянган километр утатай, ехэ диа...оолойнуудые хэхэдэ хүрэхэ юм.

...«Түүхэй эдүүдэй, түлишын-элшэ хүсэнэй бо...нөөсэнүүдые алмаха ба үрэ ехэтэйгээр ашаг...лмэриие шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай ...ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор ...а нөөсэ хэрэгсэлнүүдые улам бүри ашаг үрэ...рэглэхэ, үйлэдбэриин дүнгүүдэй ургалтые ма...гаргашануудһаань уридлуулха арга олгохо ...дэглэгдэнхэй. Алмалтын гуримые шангадхаха ...дбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ эгээн зохид ...эгэнииинь болоно. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай ... (1984 он) Пленумэй документнүүд дотор хэ...

...рон соохидоол адли манай республика дотор ...нгуудые алмаха мүрысөөн эршэдэжэ байнхай. ...дприятинууд элдэб юумэнүүдтэ материалай ...а болгохо түрүү технологи хэрэглэхэ, түүхэй ...а материалнуудые комплексноор хэрэглэхэ ...нуудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Тэрэнэй ...эд ехэ металлай прокат, цемент, дулаа...трын элшэ хүсэн алмагдаһан байна. Энэ та...лоприбор», хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүү...д, Зэдын вольфрам-молибденэй болон Сэлэн...лозно-картоной комбинадууд, «БАМтоннель...т болон бусад шалгаржа гараа.

...лөөе хүгжөөлгэдэ моральна болон матери...шуулга ехэ удха шанартай. Юумэ алмагшадые ... аша үрэтэй онол аргануудые ходо бэдэржэ ...йна, профсоюзна организацинуудтай газар...аялнгууд яһала алмагдадаг гээшэ. Энэнь ган...дбэридэ хабаадагшадта шухала бэшэ, мүн шэ...н ба машинануудые зохёогшодто хамаатай. ..., проектын ямараар зохёогдоһонһоо мате...аша баһа дулдыдаха байна бшуу.

...ютойгоор, шадабаритайгаар хэрэглэгдэдэг ур...амтын баялигые алмаһан хүдэлмэрилэгшэдые ... тэрээндэ эзэн бусаар хандагшадые мораль...атериальна хохидолдо оруулна. Энэ талаар ...удай Аксайска заводто хэрэглэгдэдэг урма...рим манайшье республикада дэмжэгдэнэ. Тэрэ ...оор хүдэлмэришэн бүхэндэ өөһэдөө мэдээд ...ые, материал болон түүхэй эдүүдые гарга...ые хубилгаха арга олгогдоно. Гадна ал...ние тэмдэглэдэг хубиин тоосоон (лицевой ...лгэржэ байна. Жэшээнь, «Теплоприбор» за...лтын лицевой счёдой ёһоор шан үгтэнэ. Энэ ...а, мебельно-модо болбосоруулгын комби...дбэриин «Бурятфермаш» нэгэдэлдэ матери...нүүдые алмаһанай түлөө шан үгэхэ тусхай ...лагдан абтанхай. Республикын Министрнүү... дэргэдэ, районуудта нөөсэ хэрэгсэлнүүдые ...үргэлжэ хүдэлдэг комиссинууд байгуулагдан...а коллективүүд үйлэдбэриингөө ашаг үрые ... түсэбүүдээ тодорхойлходоо, металл, түлишэ, ...лам бүри һайнаар ашаглаха хэмжээнүүдые ...нээ бэелүүлнэ. Мүнөө үе сагай эрилтэнүүд...риин нормативна баазые тааралдуулха, гарга...е али болохоор доошолуулха, буйлуулха, ...а зөөхэ хүдэлмэриин бүхы шатада хаядаһа ...рид хороохо, хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ зүйл...сүг гаралсадаг продуктнуудые бүри хүсэдөөр ...дэлмэри ябуулагдана.

...ье нөөсэ хэрэгсэлнүүдые алмаха арга бо...мүнөө дээрээ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэ гэхын ар...һэн гурбан жэлэй туршада модон матери...шэ хэмһээ үлүү гаргашалагдаа, нёдондо бен...цемент алмаха социалис уялганууд дүүргэг... Нютагай промышленностиин министерство ...бурятстрой» трест металл үлүү ехээр ... Тимлюйн асбоцементын завод — цемент, «За...нэгэдэл — модон материалнуудые, Гусино...ахта, Холбоолжоной уурхай, һүнэн промыш...ба хилээмэнэй продуктнуудай нэгэдэлнүүд ...элшэ хүсэ хэмһээ үлүү гаргашалһан байна.

...ка доторхи социалис мүрысөөн хаа хаана...а хэхэ тэмсэлтэй нягта холбоотойгоор эмхид... Зарим предприятинуудта, ажахынуудта со...анууд тон адляар абтадаг, алмалта хэхэ тоо...хэнэй арга боломжые хараада абангүйгөөр, ...аар бэшэгдэшэдэг. Тэндэхи материально... зарим таһагууд ба бүлэгүүд алмалта хэхэ ...е хэдэн һараар оройтуулжа хүргэдэг муутай.

...н гуримые шангадхаха гээшэ олон талатай, ...эриин ашаг үрэтэй ба шанартай нягта хол...ниие амжалтатайгаар шиидхэхын тула тэ...лексноор хандаха, эмхидхэлэй болон поли...элмэриие хамта ябуулха хэрэгтэй. Түрүү ...тэ социалис мүрысөөн ёһотойл ажал эрхи... алмалта, арьбалалтын һургуули болонхой. ...номико гаргаша багатай байха ёһотой» гэ...о ябуулагдана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүл...й даабаринуудые болзорһоо урид бэелүүлхэ ... процентээр ехэ, хахад процентээр хямда» ... доро үргэдэжэ байнхай.

...ын туйлалтанууд ехэнхидээ мүрысөөндэ ха... журамтайгаар, эбтэй эетэйгээр хүдэлһэн... хэһэнһээ, хүдэлмэриин сагые улам бүри ...рэглэһэнһээ дулдыдаха байна. Тиимэһээ ал...рограммые хүдэлмэришэн бүхэндэ, бригада ...эхэ, тэдэнэрэй арга боломжонуудтайнь са...ние бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые саг ...йлхо тон шухала. Алмалта хээгүйл һаа, об...ертөөшье муу юумэ хэнэш гэһэн гурим хү... ушартай.

...й харюусалга ехэтэй даабаринуудые бэе...ула хаа хаанагүй үсэд нэтэрүүгээр ажаллаха, ...лөө шангаар тэмсэхэ болоно. Алмалта — үй... нөөсэ мүн. Манай баялигай бишыхан ху... ороной экономическа асари хүсэнэй, совет ...на байдалай ургалтада алба хэхэ ёһотойл.

...АРТИЙНА ...МИТЕДҮҮДЭЙ ...НХАРАЛДА

...гурбадахи кварталда үнгэргэгдэхэ нингэ ...дэй тематикые КПСС-эй обкомой пропа...агитациин таһаг тодорхойлбо:

...—КПСС-эй горкомууд, райкомуудай өөһэ...түсэбүүдээр.

...3—«Һургуулиие хубилган шэнэлэлгэ — хэрэг».

20—«Эдеэ хоолой программые бэелүүлгын

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ШАДАЖА ШАХАХАДА ОЛЗОТОЙ

Гүрэндэ тушаагдаха хашараг, буруунуудые тобиржуулан тэнжээгээд, һайнаар шахан таргалуулжа, шэгнүүрыень хүсэлдүүлдэг ажахынууд заабол олзотодог гээшэ. Мүнөө үедэ республикымнай колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын предприятинуудай худалдаһан залуу мал шэгнүүрээрээ адли бэшэ байха юм. Тодорхойлбол, тушаагдаһан бүхы буруу, хашарагуудай 22,9 процентнь тус бүрөө 392 килограмм шэгнүүртэйгээр абтаһан байна. Үлдэгшэнь туд бүрөө 264 килограмм шэгнүүртэйгээр худалдагдаһан юм. Илангаяа Яруунын районой ажахынуудһаа бага бэетэй туранхай мал олоор абтана. Тусхайлбал, дурсагдагша районой колхоз, совхозууд тус бүрөө ойроодоол 193 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүдые мяханай комбинадта тушаана. Тиихэдэ Зэдын районһоо —245, Хурамхаанай, Сэлэнгын районуудһаа 253 килограмм шэгнүүртэй хашарагууд худалдагдана. Бага шэгнүүртэй, туранхай мал илангаяа Загарайн, Хурамхаанай, Хяагтын районуудһаа олоор абтана. Нёдондоной дүнгөөр республикымнай районуудай мяханда тушааһан бүхы үхэрнүүдэй 51,4 процентнь шэгнүүрээ хүсөөгүй байгаа. Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэбэл, республикымнай олохон колхоз, совхозуудта тугал, буруу, хашарагуудые тобиржуулан томо болгохо, мүн шахан таргалуулжа шэгнүүрыень хүсөөхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ хэлэлтэй. Тэрэшэлэн мал ажалай талаар ажахынууд хоорондын хамжаан һайнаар хүгжөөгдэнэгүй. Гэхэтэй хамта, республика доторнай ажахынууд хоорондын хамжаанай үндэһэ һуури дээрэ тугал, буруу, хашарагуудые тобиржуулан томо болгожо, шахан таргалуулха талаар дүй дүршэл нилээд бии байха. Жэшээлбэл, Улаан-Үдын районой «Никольский» совхозой һуури дээрэ 1981 оной намар байгуулагдаһан ажахынууд хоорондын предприятида энэл районой колхоз, совхозуудай тугал, буруу суглуулагдажа, тобиржуулагдажа, томо болгогдоод, шахагдаад гүрэндэ тушаагдана. Нёдондо тус предприяти мяханай комбинадта 3316 хашараг тушааһан байна гэхэ гү, али районой ажахынуудай худалдаха буруу, хашарагуудай 10,7 процентыень шахажа таргалуулаад эльгээгээ һэн. Эндэһээ тушаагдаһан үхэр бүхэниинь тус бүрөө 369 килограмм шэгнүүртэйгээр абтаа гэхэ гү, али колхоз, совхозуудай өөһэдөө худалдаһан хашарагуудта орходоо тус бүрөө 111 килограммаар ехэ шэгнүүртэй байгаа юм. Бүхыдөө мяханда тушаагдаһан үхэрнүүдэйнь 63 процентнь эрхим тарган, 80 процентнь ехэ шэгнүүртэй байһандаа дээгүүр үнэ сэнтэйгээр абтаһан байна. Иигээд байхадаа үхэрнүүдые шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын хамжаанай предприятиин хүдэлмэри нилээд ашаг үрэтэй байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Тусхайлбал, нэгэ центнер шэгнүүр бүхэнэй тэжээлэй гаргаша 7,2 тэжээлэй единицэ болоһон байна. Тиихэдэ нэмэгдэһэн шэгнүүрэй центнер бүхэнэй өөрын үнэ сэн 129 түхэриг гэхэ гү, али түсэбһөө 30 түхэригөөр доошо байха юм. Бүхы дээрээ ажахынууд хоорондын хамжаанай иимэ предприяти байгуулһанай ашаар районой колхоз, совхозууд гүрэндэ ехэ шэгнүүртэй тарган үхэрнүүдые тушаадаг болоо. Тодорхойлбол, арбадахи табан жэлдэ тус бүрөө 318 килограмм шэгнүүртэй хашарагуудые гүрэндэ худалдадаг, һаа, нёдондо 370 килограммда хүргэжэ амжаһан байна. Гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые дээшэлүүлһэнэй ашаар районой ажахынууд 1982 онойхидо орходоо 132 тонно үхэрэй мяха ехээр үйлэдбэрилөө. Энэнь аяар 350 үхэр нэмэжэ тушааһантай адли болоно.

Иимэ жэшээ республика доторнай үшөөшье бии. Бэшүүрэй райондохи ажахынууд хоорондын предприятида түлжүүлэгдээд шахагдажа тушаагдаһан үхэр бүхэниинь колхоз, совхозуудай худалдаһанһаа тус бүрөө 75 килограммаар ехэ шэгнүүртэй байгаа. Тиихэдэ Загарайн районой предприятиһаа мүн лэ ехэ шэгнүүртэй үхэрнүүд худалдагдаа.

Мүнөө үедэ республикымнай бүхыдөө худалдадаг залуу малай ойроодоол 19,8 процентнь ажахынууд хоорондын предприятида шахагдажа гүрэндэ тушаагдана. Тобшолбол, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй районой ажахы хоорондын хамжаанай хоёрхон предприяти аша үрэтэйгөөр хүдэлнэ. Мал олоор үсхэбэрилдэг Яруунын, Зэдын, Түнхэнэй районуудта тугал, буруу түлжүүлжэ томо болгоод шахан таргалуулха ажахынууд хоорондын предприятинууд мүнөө хүрэтэрөө эмхидхэгдээгүй байһаар. Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Бэшүүрэй районуудай ажахынууд хоорондын предприятинууд бүхы колхоз, совхозуудай тугал, буруунуудые суглуулжа түлжүүлээд шахаха талаар түлюур гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа уламжалан хүдөө ажахын предприятинуудай худалдаха продукциин шанар бирагүй байһаар.

1981—1983 онуудта тушаагдаһан үхэрнүүдэй ойроодоол 38 процентнь эрхим тарган байгаа юм. Тиихэдэ 24—27 процентнь туранхай гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

Һүүлэй дүнгүүдые согсолон харахада, мяханда тушаагдаһан хонидой диилэнхи хубинь туранхай байба гэжэ элирнэ. Тодорхойлбол, арбадахи табан жэлдэ гүрэндэ тушаагдаһан хонидой ойроодоол 17 процентнь эрхим тарган байгаа. Харин үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада мяханда ойроодоол 15-һаа 21 процент хүрэтэр тарган хонин тушаагдаа. Тиихэдэ үүсэлэгдэхэ хонидой хахадынь туранхай, шахагдажа таргалуулагдаагүй гэхэ гү, али тус бүрөө 35—36 килограмм шэгнүүртэйгээр худалдагдадаг байха юм.

Урдандаа, табидахи онуудта республикымнай ажахынууд тус бүрөө 42 килограмм шэгнүүртэй хонидые тушаагша бэлэй. Мүнөө зарим дүнгүүдые зэргэсүүлэн харахада, олохон районуудһаа туранхай хонин абтана. Жэшээлбэл, Хурамхаанай районой ажахынуудай худалдаһан хонидой ойроодоол нэгэ процентнь эрхим тарган байгаа. Түнхэнэй районой тушааһан хонидой хоёр, Яруунын районой ажахынуудһаа асарагдаһан хонидой— 8, Улаан-Үдын районой худалдаһан хонидой юһэн процентнь эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Тиихэдэ Хурамхаанай районһоо 82 процентнь, Хэжэнгын районһоо 64, Улаан-Үдын районһоо —62, Загарайн районһоо —61, Хориин, Яруунын районһоо 56—58 процентнь туранхай, шахагдажа таргалуулагдангүй гүрэндэ тушаагдаа.

Муу шанартай, ГОСТ-ын эрилтэдэ хүрэхэгүй продукци үйлэдбэрилжэ худалдаһан колхоз, совхозуудай экономико заабол доройтожо, хохидолдо ороно. Зэргэсүүлээд үзэбэл, ажахы бүхэн туранхай, тэнхээ тамираа алдаһан үхэрнүүдээ худалдахаһаа урид шахажа, дундуур хүшэ тамиртайгаар тушаабал, 2,4 миллион түхэригэй нэмэлтэ түлбэридэ хүртэхэ һэн. Тиихэдэ туранхай бүхы хонидоо, шэгнүүрээ хүсөөгүй гахайнуудаа таргалуулжа, дундуур хүшэ тамиртайгаар худалдабал, аяар 3,5 миллион түхэриг нэмэжэ абаха бэлэй.

Республикымнай колхоз, совхозууд гүрэндэ туранхай, шэгнүүрээ хүсөөгүй үхэр, хони, гахай, шубуу, гашалангиртай һү, муу шанартай нооһо тушааһандаа 1983 ондо бүхыдөө 9 миллион түхэригэй гарза хохидолдо ороо бэлэй. Хэрбээ эдэ бүхы дутагдалай саг дарыдаа усадхагдаһан байбал, хүдөө ажахымнай предприятинуудай олзо 17,4 процентээр дээшэлхэ байгаа. Тобшолбол, республикымнай колхоз, совхозуудай хүдөө ажахын предприятинуудай коллективүүд саашадаа һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилжэ, нэмэлтэ түлбэридэ горитойхоноор хүртэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдохо болоно.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
экономикын эрдэмэй кандидат.

МАЛШАН НЭРЭЕЭ СУУРХУУЛНА

Захааминай районой түрүү һаалишан Гарма Нанзатовна Батуеватай уулзахадаа, мал ажал дээрэ удаан хүдэлжэ, одоол дүй дүршэл ехэтэй, энэ ажалда дуратай хүнүүдэй нэгэниинь гэжэ абаһаар ойлгохоор. Тэрэ өөрынгөө ажал, суг хүдэлжэ ябаһан нүхэд тухайгаа яаралгүйхэн хөөрэнэ. Энэньшье ойлгосотой. Гуша гаран жэлдэ түрэл Харацайнгаа совхозой малай фермэ дээрэ хүдэлхэдэнь, ехэ юумэ үзэгдэһэншье, хэгдэһэншье, ушарһан бэрхэшээлнүүд дабагдаһаншье ааб даа. Даалгагдаһан харюусалгатай ажалаа яажа һайнаар, шанартайгаар бүтээхэб гэһэн бодол һанааень нэгэнтэ бэшэ эзэлһэн байгаа бэзэ.

Эгэшэ нүхэдөө дахажа, һүнэй фермэдэ ерээд, һаалишан болоһон залуухан басаганда түрүүшын үе хүшэрхэн байгаа ааб даа. Тиигэбэшье хүдэлхэ дуратай, нэтэрүү, юумэнһээ балай сухаридаггүй зантай Гарма уданшьегүй фермынгээ түрүүшүүлэй тоодо оролсоһон юм. Олон жэлэй туршада социалис мүрысөөнэй манлайда ябалсаа. Хожомынь һубай мал харууһалха ушар гараһан юм. Тэд түрэл болоһон ажалайнь коллектив, нүхэдынь, дадашаһан хүдэлмэринь ходо һанагдаха, һаял һаагдаһан һүнэй ямар бэ даа нэгэл өөрынь, жэгтэйхэн, дабташагүй танил үнэр хоншууханаар анхилһаар лэ үзэгдэхэ. Тиигэжэ Гарма Нанзатовнагай 1981 оной хабар совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ дахин һүнэйнгээ фермэдэ бусажа хүдэлхэ тухайгаа мэдүүлхэдэнь, тэрээндэ тугаллаха гунжад даалгагдаа бэлэй. Урма, зориг ехэтэйгээр хүдэлжэ эхилһэн Батуева гунжан бүхэниие һүтэй үнеэн болгохо гэжэ яһала оролдоһон байна. Нэн түрүүн тэрэ даажа абаһан малаа һайнаар эдеэлүүлдэг, хүхэ дэлэнгыень эльбэн нидхэрдэг, тугаллахыень алдангүй һахижа, түл абадаг һэн. Тиигээд хожомынь, үдэрэй гурба-дүрбэ дахин үнеэдээ һаажа, һү ехэтэй болгоһон юм. Үнгэрһэн жэлдэ нүхэр Батуева үнеэн бүриһөө 2147 килограмм һү һаажа, районой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарһан, илаһанда тоологдоһон байна. Даалгагдаһан 22 үнеэнһээ хамта дээрээ 470 центнер сагаан эдеэ абаха уялгатай байһан һаа, тэрэнээ 62 центнерээр үлүүлһэн юм. Дүршэлтэй һаалишан үнеэдээ саг болзор соонь ороондо оруулха, шэргээхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг. Энээнэй ашаар жэл бүхэндэ үнеэн бүриһөө өөдэргэн түл абажа, тугалшадта тушаадаг гуримтай. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ тэрэ 24 тугал абажа, горитойхон амжалта түйлаһан байна.

— Бүхы фермэ дээрэмнай тугал бараг һайн абтадаг. Эндэ техник-үрэжүүлэгшэ Цырен-Долгор Содномовна Цыреновагай үүргэ ехэ, фермэ дээрэ үнинэй хүдэлдэг һэн тула малаа һайн мэдэдэг байха,— гэжэ Гарма Нанзатовна хөөрэнэ.

Гарма Нанзатовна энэ жэлэй түрүүшын 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө 627 килограмм һү һаажа шадаа. Нёдондо жэлэйхиһээ доошо бэшэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ социалис уялга абаад, гүйсэд бэелүүлхээр шиидэнхэй. Үнгэрһэн жэлэй туршада Мария Лобановна Очирова, Цыбик Николаевна Шагдурова, Долгор Гончиковна Будажапова гэгшэд үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран килограмм һү һаагаа юм.

— Мүнөө жэлдэ түрүүшүүлэй зэргэ үшөө олошорхонь лабтай,— гээд һаалишан омогтойгоор мэдүүлнэ. —Коллективнай комсомол-залуушуулай юм. Гэбэшье дүршэл ехэтэй болоһон һаалишад олон. Цырен-Ханда Ринчинова, Сэсэг Дашипылова, Мария Мункуева гэгшэд нэгэдэхи, хоёрдохи класай малшад болонхой. Намжилма Очирова, Валентина Лыгденова, Соёлма Очирова гэгшэд нютагайнгаа дунда һургуули дүүргээд, һаалишадаар хүдэлнэ, ажалдаа оролдосотой, бэрхэ басагад. Тэдэндэ шадал зэргээрээ туһалха гэжэ оролдодогбди даа. Ошотороо нэрэ солотой малшад болохо гэжэ этигэдэгбди.

Һүнэй фермын дэргэдэхи улаан булан таатай зохидоор түхеэрэгдэнхэй юм. Эндэ малшадай амарха, сүлөө сагаа үнгэргэхэ һайн эрхэ байдал олгогдонхой. Ажалай түрүүшүүлдэ зорюулагдаһан концерт наада харуулагдадаг. Дээрэ нэрлэгдэһэн түрүү һаалишадай хүндэлэлдэ нэгэнтэ бэшэ соггой солгёон дуунууд, хатар зугаа дэлгэгдэһэн байха.

Гарма Нанзатовна үнэр баян эхэ юм. Тэрэ юһэн үхибүүдээ ажабайдалай харгыда гаргажа байнхай. Тэдэнэйнь дунда механизаторнууд, малшад бии. Мүнөө эгээл бага Мункожап Жамбал-Доржо хоёрынь эхынгээ ёһотойл туһалагшад болонхой.

Республикын түрүү һаалишадай уулзалгада хабаадалсажа, дүй дүршэлөө андалдаад, 1984 ондо сагаан эдеэ үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар һү һаалиин фермэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалга доро гараа табилсажа бусахадаа, Гарма Нанзатовна урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхээр эрид шиидэнгеэр ажаллажа байна.

С. РИНЧИНОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Н. Батуева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряад ороной Россин гүрэнэй бүридэлдэ һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баярые СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэд ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтажа байна.

Механическа цехэй Николай Содномович Цыреновэй хүтэлбэрилдэг үрэмдэгшэдэй бригада байгша онойнгоо хахад жэлэй түсэбтэ даабарие сүм дүүргэһэн тухайгаа эндэ һаяхан урма баяртайгаар мэдүүлбэ. Николай Содномович үрэмдэгшөөр арбан табадахи жэлээ хүдэлжэ байнхай. Тэрэ токарь-расточнигой мэргэжэлтэй болоһоор үнинэй. Эндэ ажаллаха зуураа найман залуу хүниие, үрэмдэлгын мэргэжэлдэ һургажа, хүдэлмэришэнэй ульгам харгыда гараа юм. Хэдэн жэлэй туршада голодоһогүй, эрхим шанартай продукци бүтээжэ, хүбиин тамгатай болоһон байна.

Бригадын үнинэй гэшүүд С. Кривоносов, А. Чупров, Б. Бадмаев гэгшэд залуу нүхэдтөө бүтээсэ ехэтэй ажалай жэшээ харуулан ажаллана. Продукци бүтээн гаргаха даабаряа коллективэй гэшүүн бүхэн 120—130 процент бэелүүлнэ. Бригадын залуу хүдэлмэришэн Борис Джамбулов ажалдаа түргэн дадажа, дүршэл шадабаритай болоод, һайн шанартай продукци бүтээдэг болонхой.

Инструментальна цехэй түрүү хүдэлмэришэн Александр Леонидович Меньшиков арба нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабарие, абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэһэн тухайгаа эндэ һаяхан урма баяртайгаар мэдүүлээ. Тэрэ 38-дахи жэлээ токареор ажаллажа байна. А. Меньшиков залуу хүдэлмэришэдэй һурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Тэрэ эрхим ажалаараа, һайхан сэдьхэлээрээ олондо үнинэй хүндэтэй болонхой. Цехэйнгээ олон хүдэлмэришэдые токариин ажалтай анха түрүүн танилсуулһан намтартай юм. Шэн габьяата ажалайнгаа түлөө Александр Леонидович Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: токарь А. Л. Меньшиков, бригадир Н. Цыренов (дундань) үрэмдэгшэд А. Дубровская, Б. Джамбулов.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

БАЙГАЛАЙ УҺАН ЗАМААР

БАМ-ай болон Транссибай түмэр замшад Байгал дээгүүрхи уһан замые сэнхир уулзуур гэжэ нэрлэдэг юм. Холуур ашаа зөөлгые ба транспортын гаргашые хороохын тула навигациин түрүүшын үдэрнүүдһээ гол мүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд зөөгдэхэ ашаанай нилээд хубиие даажа абаа юм.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгын эхилһэнһээ хойшо Байгал далайгаар 2 миллион шахуу тонно ашаа шэрээ. Барилгын материалнууд, түлишэ, техникэ зөөгдэһэн байна. Мүнөө бүхы түмэр замаар поезднуудай ябаха сагай дүтэлбэшье, уһан зам удха шанараа алданагүй.

— Байгал далайгаар ашаа зөөхэдэ, түмэр замаар зөөһэнһөө олон зуугаад километрээр богони боложо үгэдэг юм,— гэжэ Зүүн-Сибириин гол мүрэнэй пароходствын ашаанай ба коммерческэ хүдэлмэриин албанай начальник В. Просовецкий хэлэнэ.

— Жэшээнь, Буряадай АССР-тэхи Тимлюйн цементын заводой продукци абаад үзэе. Энээнэй урда тээ Транссибай тойруу замаар тэрэниие хойто районуудта эльгээдэг байгаа. Энэ навигацида бидэ бүхы цементые судна нуудаар «БАМтоннельстройн» причалнуудта асархабди.

Эрхүү шадар малтагдадаг нүүрһэн, «Ангарскнефтеоргсинтез» нэгэдэлэй продукци —шэнгэн түлишэ Байгалай урда хубидахи портнуудта ашаалагдахаар бэлэн. Нёдондо жэлдэ юулэдэг причал хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Геологуудта, модо бэлэдхэгшэдтэ, хүдөө ажахын мастерскойнуудта болон фермэнүүдтэ хүргэгдэхэ нефтиин продуктнуудые тэндэ ашаалдаг юм. Шэнэ хүсэ ехэтэй танкернууд ба өөрөө ябадаг баржанууд флотдо нэмээгдэһэн байна. БАМ-ай Баруун участогай саг үргэлжын ашаглалгада оруулагдахада, түмэр зам шадар бэлдэгдэжэ байһан модо сэнхир замаар зөөхэ арга боломжо нээгдэхэ.

Эрхүү.

ПОЕЗДНУУД ТҮРГӨӨР ЯБАДАГ БОЛОО

БАМ-ай зүүн хубидахи үшөө нэгэ участогта —Февральскһаа баруун тээшээ баригдажа байгаа һуурин тосхонуудта ашаа зөөдэг составууд бүри түргэнөөр ябадаг болоо. Офицер А. Дедовэй подразделениин монтернууд эндэ замай заһабарилгые эрхим шанартайгаар үнгэргэһэн байгаа. Поезднуудай ябалгые зогсоонгүйгөөр, түмэр замшадта олгогдодог богони «забһарай» үедэ эдэ бүгэдэ хэгдэһэн байгаа.

Тындэһээ Комсомольск-на-Амуре хүрэтэр гол замые болзорһоонь урид барижа дүүргээд, сэрэгэй барилгашадай олохон подразделенинүүд түмэр замые саг үргэлжын ашаглалгада тушаахын тула энээнэй урда тээ байһан газартаа бусаа юм. Шэнэ зорилгонуудые бэелүүлхэдэнь урдынь дүй дүршэл һайнаар туһална. Жэшээнь, В. Мирошниченкын нэрэмжэтэ разъездэ дүтэлхэ замай хүшэр хүндэ километрнүүдые дабаха үедэ олохон сэрэгшэд дүтэрхы мэргэжэлнүүдые шудалһан байна. Тиимэһээ тэдэнэр һаадгүйгөөр хүдэлдэг болонхой. Нормоор хараалагдаһан болзорһоо урид бүхы участогууд ашаглалгада тушаагдана.

Монтернуудай габшагай ажалай ашаар Февральск — Моунчик гэжэ участогай 60 километр замай техническэ байдалые һайжаруулха арга олдоһон байна. Жэлэй дүүрэтэр эдэ станцинуудай хоорондо пассажирска поезднууд ходо ябадаг болохо.

Февральск,
Амарай область.

АЖАЛША БЭРХЭ БАСАГАД

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено «Электромашина» заводой хүдэлмэришэдэй бүтээһэн продукци республика доторoo, мүн орон соогоошье суурхаһаар үнинэй юм. Заводой залуу хүдэлмэришэдэй ажал хүдэлмэритэй, алдарта хэрэгүүдтэй танилсаха хүсэлэнтэй бидэ тус заводой ВЛКСМ-эй комитедтэ оробобди.

— Хабсаралгын цехтэ һайнаар хүдэлдэг түрүү бригаданууд олон юм. Тэндэ, Ольга Мальцевагай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадатай танилсажа хөөрэлдэхэдэтнай болохо. Ажалша бэрхэ басагад байха. Тэдэнэр Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан мүрысөөндэ эрхимлэһэн юм, — гэжэ ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Дугар Бальжинов хэлээ һэн.

Тус цехтэ дүтэлхэ бүримнай нэрьемэ аолан ондэнэй анхарал татаба. Хабсаралгын цехэй томо байшан соо ороходомнай, хэб даралгын участогта тодхогдоотой станогуудай тас-няс гэхэ абяан бидэниие угтаба. Энэ участогай хажуугаар гаража, электродвигателиин статорай схемэ хабсардаг участогта хүрэжэ ерэбэди. Эндэ хара халаадтай басагад туха сүлөөгүй ажаллажа байбад. Тэндэ тус участогай мастер Г. С. Голубенкотой уулзажа, зорилгоёо дуулгасабди.

— Ольга Мальцевагай хүтэлбэрилдэг бригада заводоймнай комсомол-залуушуулай эрхим коллективүүдэй нэгэн юм. Тус бригада дүршэл шадабаритай болоһон арбан хүнһөө бүридэдэг юм. Эндэ муугаар хүдэлдэг хүн байхагүй. Халаанайнгаа нормые бултадаа 120—130 процент дүүргэдэг болонхой. Харин бригадирынь баян дүршэлтэй хүдэлмэришэн һэн тула коллективэйнгээ ажал һайнаар эмхидхэжэ, хүн бүхэнэй хэхэ юумые зүбөөр, нарин нягтаар тодорхойлдог, нүхэдөө шэнэ амжалтануудта зоригжуулжа шададаг юм, — гээд Галина Станиславовна Голубенко хөөрөөгөө тобшолно.

Удаань бригадир Ольга Мальцевада дүтэлжэ, бригадынгаа ажал, нүхэд тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гүйбабди.

— Даадаг бригададамнин ород, буряад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр ажаллана. Эдэ басагадаймни хэн нэгыень онсолон тэмдэглэхээр бэшэ. Бултадаа жэгдэ һайнаар, бэе бэедээ туһалалсан, нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлдэг юм, —гэжэ бригадынгаа басагад тухай О. Мальцева ехэ омогорхолтойгоор хөөрөөгөө эхилбэ.

— Бригадымнай хүдэлмэришэд гагнуурдаан, бүреэһэлэгшэд гэхэ мэтэ дүтэрхы мэргэжэлнүүдые шудалаад, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тусхайлбал, Люба Игнашкеева һайн шанартай продукци гаргадаг, амжалта ехэтэйгээр хүдэлдэг хүн юм. Тэрэ гагнууршанай, бүреэһэлэгшын мэргэжэлтэй. Мүнөө Люба хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшэнэ һургуули амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Габшагай ажалайнгаа түлөө тэрэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан габьяатай. Үнгэрэгшэ жэл манай бригадада гурбан залуу басагад ороо һэн. Эдэнэй нэгэн Ирина Мункуева ажалдаа түргэн дадажа, дүршэл шадабаритай болоод, мүнөө һайн шанартай продукци бүтээдэг болонхой.

Манай хүдэлмэри ехэ наринишье, хүндэшье. Электрокатушкын олон мянган түмэр, зэд утаһа статорай схемэдэ гагнахадаа, түрүүшээр нюдэн схээр эсэдэг һэн. Тиин ябан ошон ажалдаа дүршэжэ, дадахадаа эсэһэн болиһоноо мэдэхэеэ болихош. Бидэ һарадаа зуугаад нэрэтэй элдэб янзын мянгаад электродвигательнүүдые бүтээнэбди. Халаанай туршада хүдэлмэришэн бүхэн нормоор хараалагдаһан дүрбэн схемэ хабсаргаха байһан һаа, бодото дээрээ 6—7 схемэ хабсаргана гэхэ гү, али нормоо 140—150 процент дүүргэнэ. Электродвигательнүүдые бүтээн гаргаха талаар һарынгаа түсэбтэ даабарие 111,4 процент бэелүүлжэ шадаабди. Тэрэшэлэн түсэбэй ёһоор, продукциин 96 процент түрүүшын харалгаар тушааха ёһотой аад, бодото дээрээ продукциингаа 96,1 процентые эрхим шанартайгаар тушаанабди. Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ оролсон, табан һарын дүнгүүдээр манай цех нэгэдэхи һуури эзэлжэ гараа. Энэ түйлаһан амжалтада цехэй комсомолшуудай хубита ехэ. Цехэймнай түрүү хүдэлмэришэн Варвара Ивановна Макина энэ алдарта ой болотор хубиингаа табан жэлэй түсэб сүм дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Мүн бригадамнай энэ түүхэтэ һайндэр хүрэтэр хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай, — гээд бригадир хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

—Бригадымнай гэшүүд ганса ажалаа хараад ябадаг бэшэ, мүн нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм, — гэжэ Светлана Имеева бригадирайнгаа хөөрөөе үргэлжэлүүлбэ. Жэшээнь, Л. Игнашкеева — цехэй агитатор. Л. Володько, В. Соловьева, Л. Дружинина гэгшэд 48-дахи һургуулиин 5-дахи, 6-дахи классуудай шефүүд юм. Тэдэнэр хүүгэдые заводто, экскурсида асардаг, мүн театрта, кинодо сугтаа ошодог юм. Харин бригадирнай участогайнгаа групкомсоргоор һунгагданхай. Тэрэ өөртөө эрилтэ ехээр табидаг, ажалай ба технологическа журам нарииаар сахидаг байһан тула, маанадтаа адлил шанга эрилтэтэйгээр хандадаг байна ха юм, — гэжэ С. Имеева хөөрэнэ.

Эндэ тус бригадын һурган хүмүүжүүлэгшэ Н. Карпова тухай нэгэ бага хөөрэмөөр. Тэрэ энэ бригадада хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо бригадынгаа, мүн цехэйнгээ олохон басагадые электрогагнууршадай мэргэжэлдэ һургажа, хүдэлмэришэнэй ульгам харгыда гаргаа юм. Тэрэ «коммунис ажалай ударник» нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Залуу хүдэлмэришэдые хүдэлмэришэн ангиин заншал дээрэ эрхимээр хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө заводой ВЛКСМ-эй комитедэй Хүндэлэлэй грамотоор шагнагдаһан байха. Бригадын түйлаһан амжалтада тэрэнэй оруулһан хубита ехэ. Н. Карпова өөртөө эрилтэ ехэтэй, бүтээдэг продукциингаа шанарай түлөө оролдодог, мүн ажалай ба технологическа журам наринаар сахидаг байхадаал бүгээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ ха юм.

Тэдэнэртэй хөөрэлдэһөөр байтарнай, үдын хоолой забһарлалгын саг дүтэлжэ, хүн бүхэн хүдэлмэриингөө газарые сэбэрлээд, үдын хоол барихаяа гаража ошобод. Уданшьегүй эндэ шууяан замхаба. Мастер Г. С. Голубенко хахад үдэрэй дүнгүүдые согсолходоо, бригадын гэшүүн бүхэн статорай гурба-гурбан схемэ гагнажа, үдэрэйнгөө нормо үлүүлэн дүүргэхэ байха гэжэ бидэниие найдуулаа һэн.

Мэргэжэл шадабаряа улам нарижуулжа, бүтээдэг продукциингаа шанарые саашадань һайжаруулаад, коллектив доторoo нүхэд ёһоной харилсаатай байхадаа ород, буряад үндэһэн яһатанһаа бүридэһэн эбтэй эетэй энэ коллектив байгша онойнгоо түсэб болон уялгануудаа заатагүй дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ һанагдаа бэлэй.

Д. АМОГОЛОНОВ.

• ТАСС • АПН •
ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ
• ПРЕСС-БЮРО •

...ДИИН ОКЕАН НОМГОН ГҮ?

...И ОКЕАН тушаа ООН-ой комитедэй сессиин хүдэл-...рэhэнэй hүүлээр Шри Лан-... АПН-эй корреспондент ...рикын арадуудтай hаналаа ...эмхиин (ОСНАА) вице-пре-... Ланкагай ОСНАА-гай секретарь, Абдула Азизда ...йна. Тэрэ ингэжэ хөөрэбэ:

...гурбан жэлэй урда тээ ...ералына Ассамблейн XXVI ...диин океаниие эб найрам-... болгожо соносхохо тухай ...аталан абаа hэн. Удаань ...тет Индиин океаниие эб ... зоно болгохо тухай улас-...лсээ баталха конференци-... тэрэниие зарлаха ёhотой

...Коломбодо болохо ёhо-...Теэд түрүүлэн 1981 ондо, ...983 ондо энэ жэлдэ тэ-...үнгэргэлгэдэ США ...а. Индиин океаниие эб най-...зоно болголгодо hаад тойбо ...н нэгэл зорилго Холбоото ...даа табина. Онсо юумэ-...эхэдэ, али бүхы ушарта тэ-...н ушар шалтагаанууд эти-...түй байна. Уласхоорондын ...үнгэргэлгын болзорые бу-...дөө, бүмбэрсэг дэлхэйн энэ ...мерикан сэрэгүүдые, түхеэ-...элнүүдые эндэ улам үргэд-

...а зүгhөө эхилээд, Африкын ... хүрэтэрхи айхабтар үргэн ...е сэрэгэй баазануудаар США ...йнхай. Диего-Гарсия гэжэ ... баазаhаа гадна, Пентагон ...рсйндэ, Кенидэ, Сомалида, ...Саудовска Аравида, Урда ...встралида, Филиппинэдэ сэ-...уудтай, опорно пунктнууд-...ерикан генералнуудай түсэ-...Индиин океаниие «гурбада-...ескэ зоно» гэжэ нэрлэдэ-...бэшэ. Энэнь США-гай зэб-...түдэй Номгон далайн ко-... СБНТКОМ-той холбохо

...үн зүгтэ США болон Из-...рэгэй нэгэдэл, Алас-Дурна ...Корей—Япон, Урда Атлан-...О — эдэ бүгэдэ американ ...ратегиин хубинь болоно.

...диин океан дээрэ сэрэгүү-...hөө гадна, эндэhээ эконо-... туhа абахые оролдоно. ...н ба сагаан туулганай, ...алтанай айхабтар ехэ нөө-...ом. Эдэ бүгэдын американ ...льна корпорацинуудай ан-...г байhаниинь ойлгосотой. ... транспортно-стратегическэ ...нартай байhые мартажа бо-...най бүмбэрсэг дэлхэйн эл-

дэб заха булангуудые холбодог түхэ-реэн жэлдээ нээлгэтэй байдаг далайн харгы замууд энээгүүр үнгэрнэ.

Совет сэрэгүүдэй Афганистанда байлгагдаhанhаа уламжалан, американ сэрэгүүдые эндэ бариха баатай болонобди гэжэ хархис хүсэнүүд мэдүүлдэг байна. Энэнь ямаршье этигэл найдал түрүүлнэгүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, Афганистандахи үйлэ хэрэгүүдhээ холо урид США баазануудаа эндэ байрлуулжа эхилээ hэмнай.

Нүгөө талаhаа, Индиин океан дээрэ сэрэгүүдээ байрлуулгаяа хорооха тухай хөөрэлдөөнүүд СССР-эй ба США-гай хоорондо хэгдэhэн байгаа. Гэбэшье американ тала эдэ хөөрэлдөөнүүдые таhалдуулаа hэн.

Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо гэhэн шиидхэбэриие бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй гэшүүн-гүрэнүүдэй, мүн социалис оронуудай бүрин хүсэдөөр дэмжэдэг байhыень хэлэhэнэй хэрэгтэй аал? ООН-до, мүн тус эмхиин газаа таладашье бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд энэ асуудалаар ниитэ нэгэн хараа бодолтой байна.

Индиин океаниие дайн дажарта бэлдэхэ гэhэн США-гай ябуулгануудые эрьс шадарай ба энэ райондохи гүрэнүүдэй арадууд дураа гутан буруушаана. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд амгалан тайбанаар ажаhуухые, национальна хүгжэлтэ хангахые хүсэнэ. Колониальна дарлалта мүлжэлгэhөө уламжалан, эдэ оронуудай хүгжэлтэ зогсоогдошоhон байгаа бшуу.

Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо тухай бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй оруулhан дурадхалнуудыень Советскэ Союзай дэмжэдэг байhан ушарыень hайшаанабди. Энэ дэмжэлгэ хадаа бэеэ дааhан байдалаа хангаха, хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлаха хүсэлэнтэй эндэхи оронуудай арадуудай ажабайдалай хүсэл эрмэлзэлые hайнаар ойлгохо арга олгоно. Юуб гэхэдэ, Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо гээшэ империалис хүсэнүүдэй гэмээр hүжэрөөн дэбэргэгдэжэ байhан ниитэ аюулые hулаpуулха гэhэн зорилготой байhаниинь элитэ.

Индиин океан тушаа ООН-ой тусхай комитет хүдэлмэреэ дүүргэбэ. 1985 оной түрүүшын хахадта Коломбодо конференци үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Энэ хуралдаан дээрэ эндэхи бүхы гүрэнүүдэй, арадуудай эб найрамдалта хүсэлэл эрмэлзэлгэнүүдтэ харюусаhан бодото алхамууд хэгдэхэ аабза гээд найдажа байhанаа Азиин олониитэ мэдүүлнэ.

(АПН).

Коломбо.

ЗҮБЛӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮДЫЕ hАЙШААНА

БУДАПЕШТ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар Москвада үнгэргэгдэhэн Экономическа зүблөөнэй, Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй ээлжээтэ бэшэ сессиин дүнгүүдые ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсээд, hайшааhан байна.

Баталагдан абтаhан документнүүд социалис экономическа харилсаае хүгжөөлгын харгы замуудые, аха дүү социалис оронуудай харилсаанай гол шэглэлнүүдые хараална. Экономическа зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэмжээнүүдые ВНР-эй правительство тодорхойлбо.

ПРАГА. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Экономическа зүблөөнэй дүнгүүдые, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусак түрүүтэй Чехословакиин делегациин тэрээн дээрэ хэhэн ажал ябуулгые зүбшэн хэлсэжэ, hайшааhан байха юм.

Абтаhан шиидхэбэринүүд СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба социальна хүгжэлтын аша туhада харюусана. Тэдэниие бэелүүлгэ социализм ба эб найрамдалые бэхижүүлхэ арга олгохо байна.

НИКАРАГУАДАХИ БАЙДАЛ

Гадаадаhаа зэрхэг түримхэй ябуулгын бэлдэгдэжэ байгаашье hаань, Никарагуадахи амгалан тайбан байгуулалта тухай «Кайе дю коммюнисм» гэжэ француз журнал хөөрэнэ.

1983 ондо Никарагуада промышленна продукци үйлэдбэрилгэ хахад процентээр дээшэлhэн байна. Энэнь Латиин Америкын бусад олохон гүрэнүүдэйхитэй сасуулхада, орониие урагшань гаргана. Тэдэ оронуудта үйлэдбэри дунда зэргээр 3,5 процентээр доошолоо.

Гансал Никарагуада ба Кубада хүн зоной ажаhуудалай хэмжээн доошолоогүй. Латиин Америкын хүршэ оронуудтай сасуулхада, Никарагуада түрүүшын ээлжээнэй эд бараанай үнэ сэн эгээл хямда юм.

Орон дотор социальна хубилалтануудай талааршье бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа. Ехэ зоной дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха, бүгэдэ ниитын түлбэригүй медицинскэ туhаламжа хангаха талаар кампани дэлгэрэнхэй. Гэр байрын барилга үргэдхэгдэнэ.

Бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа. Үхибүүдэй ба ехэ шүүлэй дунда hурагшадай тоо нэгэ миллиондо хүрөө юм. (Хүн зонойнь тоо 2,8 миллион). Бүхы национальна бюджедэй 16 процентнь медицинскэ хангалгада гаргашалагдана.

Ороной арад зоной «сэрэгэй экономикын» эрхэ байдалда дүрбэн жэл соо ажаhуужа байгаашье hаань, эдэ бүгэдэ туйлагдаа бшуу. Никарагуада харша зэрхэг түримхэй ябуулгын эсэстэ 350 миллион долларой сэнтэй хохидол орондо хэгдээ юм. Ороноо эдеэ хоолой зүйлнүүдээр сүм хангаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам хүгжөөхэ, ороной промышленна байгууламжые шэнэдхэн хубилгаха гээшэ Национальна сүлөөрэлгын сандинис фронтын урдахи түрүүшын ээлжээнэй зорилгонууд болоно.

Гадаадын худалдаа наймаанай партнернуудтай харилсаа холбоое үргэдхэхэ, капитальна hомололгые бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ, байгаалиин баялигуудые ашаглалгада, агропромышленна үйлэдбэри байгуулгада тэдэниие нэн түрүүн зорюулха гээшэ удаадахи зорилгонуудынь болоно.

Сомосой диктатурын үедэ Никарагуагай экономико США-hаа хүсэд шахуу дулдыдадаг байhан юм. Социалис оронуудhаа гадна, США-тай, Францитай, Испанитай, Латиин Америкын олохон оронуудтай мүнөөдэрэй Никарагуа худалдаа наймаа хэдэг.

Эдеэ хоолой зарим зүйлнүүдые ажалша зондо үгэжэ туhалха талаар сандинис фронт хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаа hэн. Энэнь ажалша зондо ехэ туhа боложо үгөө. Эдэ бүгэдэ гүрэндэ үнэтэйшэг болоо: жэлдээ 16 миллиард шахуу доллар энэ зорилгоор хэрэглэгдэhэн байгаа бшуу. Энээнтэй хамта промышленностиин эдеэ хоолой hалбаринууд хүгжөөгдэнэ. Гурил, ургамалай тоhо, кофи, мылэ үйлэдбэрилгэ 26 процент хүрэтэр дээшэлhэн гээшэ.

Хүдөө ажахыда аграрна реформо бэелүүлэгдэжэ, анхарал татамаар дүнгүүд туйлагдаа: 1983 ондо хүдөө ажахын үйлэдбэри 14,3 процентээр дээшэлээ юм. «Никарагуанец бүхэниие газартай болгохо үгэдөө хүрэхэбди, энээнэй тула бүхы юумэ хэхэбди» гэжэ ороной нэгэ округто таряашадай 816 гэр бүлэдэ газар хубаарилгын баяр ёhолой үедэ республикын хүдөө ажахын министр Хайме Уилок Роман hаяхан мэдүүлhэн байна.

Аграрна реформо хоёр шатаар бэелүүлэгдэнэ. 1979 ондо Сомосын болон тэрэнэй дүтынхидэй газарые гүрэнэй хүдөөгэй общинануудта дамжуулхада, тэрэнэй түрүүшын шата эхилhэн юм. Эдэ общинануудай байгуулагдахада, никарагуан таряашадай байдал эрид hайжараа hэн. Тэдэнэр салин хүлhэ абадаг болоо бшуу. Эдэ общинануудай гэшүүд түлбэригүй медицинскэ туhаламжаар, hуралсалаар хангагдадаг юм. Эдэ общинанууд хадаа сандинис арадай революциин үндэhэ hүүринь мүн гэжэ хэлэжэ болохо. Юуб гэбэл, тэдэнэй гэшүүд газар элдүүрилгые хүтэлбэрилгэдэ хабаададаг, үйлэдбэриин соседүүдые эмхидхэдэг. Тэдэнэй байгуулhан таряашадай нэгэдэлдэ 40 мянган гэшүүд тоологдодог.

1981 ондо дуугаа үгэлгөөр аграрна реформын баталагдан абтахада тэрэнэй хоёрдохи шатань эхилhэн юм. Энэнь ехэ баяшуулай газар дайдые хуряажа абаха арга олгоо hэн. Баталагдан абтаhан хуулиин ёhоор энэ газар хүдөө ажахын кооперативта дамжуулагдаха ёhотой. Гурбан мянганhаа дээшэ иимэ кооператив байгуулагданхай. 60 мянган таряашадые гэхэ гү, али бүхы таряашадай 50 шахуу процентые тэдэ нэгэдүүлдэг.

Бүхы газарай 20 процентые гүрэнэй хүдөөгэй общинануудта үгэхэ, 50 процентыень — кооперативуудта, 20 процентыень — үмсын жэжэ ажахынуудта, 10 процентыень томо ажахынуудта үгэхэ хараатайгаар газар хубаарилха гээшэ аграрна реформын гол зорилго болоно.

Гадаадын валютаар hэлгэгдэдэг кофи ба хлопок үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ зорилго мүнөө Никарагуагай урда табигдана. Тиихэдээ энэ зорилгые бэелүүлгэдэ гүрэнэй хүдөөгэй общинанууд болон кооперативууд гол үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй юм. Юуб гэбэл, үмсын ажахынууд түсэбгүйгөөр хүдэлдэг байна.

Промышленностьда үмсын сектор баhал өөрын продукци гаргадаг. Шэнэ байгуулалтада туhа нэмэри хэхээр бэлэн үйлэдбэриин эзэдтэ правительство финансын дэмжэлгэ үзүүлдэг, тэдэнэй предприятинуудые, үргэдхэлгэдэ туhа хүргэдэг. Гэхэтэй хамта үмсын үйлэдбэришэдэй дунда гадаадын фирмэнүүдтэй харилсаа холбоо бэелүүлдэг, өөhэдын радиопрограмматай, үдэр бүри гарадаг «Ля Пренса» гэжэ газетэтэй юм.

Хүдөө ажахыда ба промышленностьда үмсын секторэй бии байhан ушар үзэл сурталай шанга тэмсэлэй шалтагаан болодог байна.

Ороной хуули гаргадаг зургаануудай hунгалтын урда тээ, мүнөө, энэ тэмсэл онсо удха шанартай боложо байна. Олониитын демократическа бусад эмхинүүдтэй хамта арадай диилэнхи олонхиин түлөөлэгшэдые засагта табиха гээшэ сандинис фронтын зорилго болоно. Арад зоной хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ тэдэнэрые хабаадуулхын тула сандинис фронт олониитын эдэ эмхинүүдые бэхижүүлнэ. Олониитын hайн дуранай эдэ эмхинүүдтэ, мүн тэрэшэлэн арадай милицидэ, «резервын батальонуудта» жиирэй гаряашад, эхэнэрнүүд оролсодог, залуушуул граждан оборонодо хабаадалсадаг юм. Арми болон арадай хоорондохи энэ холбоон революцида хархис этэгээдүүдhээ хамгаалха үндэhэ hүүри болоно. 1983 оной сентябрьда Гүрэнэй совет сэрэгэй уялгата алба тухай тогтоол баталан абаhан юм. Революциие хамгаалха зорилготой иимэ алхам хэгдэhэн байгаа.

1982 ондо сэрэг дайгаар добтолхо аюулай тохёолдоходо, Никарагуагай газар дайдые амяаран экономическа районууд болгожо хубааха, гүрэнэй аппарадай зарим эрхые нютагай органуудта үгэхэ тухай, правительство шиидхэбэри баталан абаhан гээшэ. Зургаан автономито район, гурбан тусхай зоно байгуулагданхай. Тэдэнэр хэрэгтэй болоо hаань, өөhэдөө мэдээд, засаг бэелүүлхэ аргатай юм. Гадаадаhаа зэрхэг түримхэй добтолгонуудай таhалгараягүй үүдхэгдэжэ, революциие хамгаалха хэрэгэй тон ехэ удха шанартай боложо байхада, хүн зондо буу зэбсэг тараалга хадаа правительствын болон арадай хоорондоо гүнзэгы холбоотой байhаниие харуулна.

Арад зон ороноо дайсадай добтолгоhоо хамгаалхаар шууд шиидэнхэй Гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ арад зон хабаадана гэжэ ажалша никарагуанецууд мэдэдэг юм. Хуулиин проектнүүдые олониитын бүхы эмхинүүдтэ зүбшэн хэлсэнгүйгөөр, Гүрэнэй совет ямаршье хуули баталдаггүй юм. Сандинис фронтын түсэбүүдтэй бүхы арад зониие танилсуулхын тула долоон хоног бүхэндэ правительствын гэшүүд «олоной хабаадалгатай хуралдаануудые эмхидхэдэг. Тэндэ табигдаhан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ дуратай хүн бүхэн хабаадаха аргатай юм. Эдэ хуралдаанууд тухай радио болон телевидениин бүхы программануудаар дамжуулагдадаг.

90 хүнhөө бүридэхэ Национальна суглаанай, республикын президентын ба вице-президентын hунгалта байгша оной ноябриин 4-дэ заргалганхай. Арбан зургаан наhатай болоhон бүхы никарагуанецууд дуугаа үгэлгэдэ хабаадаха.

hунгалтын урда тээхи кампанида арбан нэгэн политическэ парти, тэрэ тоодо оппозиционно партинууд хабаадалсана. Никарагуанецуудай диилэнхи олонхинь Национальна суглаанай түлөө дуугаа үгэхэ гэжэ сандинистнүүд этигэнэ. Имагтал энэ суглаан колониальна байдал бусаахагүй гэжэ тэдэнэр мэдэнэ бшуу.

(АПН).

АТОМАЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

Болгари элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдээр үгытэйшэг юм. Орон дотор гидроэлектростанци барихада таарамжатай гол мүрэнүүд үсөөн, харин шулуун нүүрhэнэй гол хубинь калори багатай лигнидүүд болоно. Тиимэhээ СССР-hээ, ЧССР-hээ, ГДР-hээ, ВНР-hээ эльгээгдэhэн хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй туhаламжаар электрын элшэ хүсэнэй бүхы арга боломжонууд хангагдадаг байна. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ атомай элшэ хүсэнэй хубита ехэ.

Москва шадархи Обнинск хотодо дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын туршалгын АЭС-эй ток үгэжэ эхилhэнэй hүүлээр оройдоол 15 жэл үнгэрөөд байхада, Дунай мүрэнэй эрье дээрэ Козлодуй хото шадар түрүүшын болгар атомна электростанциин hүүри табихын тула экскаваторнууд газар малтажа эхилhэн түүхэтэй. Харин табан жэлэй үнгэрхэдэ, 440 мегаватт хүсэтэй тэрэнэй түрүүшын реакторта «атомна гал» аhаа бэлэй. Нэгэ хахад табан жэлэй үнгэрхэдэ үшөө гурбан реактор ашаглалгада оруулагдаа. Тиин мүнөө орон дотор үйлэдбэрилэгдэдэг элшэ хүсэнэй 26,6 процентые тус АЭС үгэдэг байна.

Нёдондо жэл Козлодуй шадархи АЭС 13 миллиардhаа дээшэ киловатт-час электрын элшэ хүсэ үгөө бэлэй. Хараалагдаhан болзорhоо hараар урид тэрэ жэлэйнгээ даабариие дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур миллиард киловатт-час элшэ хүсэ үйлэдбэрилhэн юм.

НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, ЧССР, СССР ба СФРЮ гүрэнүүдэй хоорондо баталагдаhан 1981—1990 онуудай хугасаада атомна электростанцинуудай түхеэрэлгэнүүдые тусхай шэглэлээр хамжаалан үйлэдбэрилхэ тухай хэлсээнэй ёhоор, энэ арбан жэлэй эсэс тээшэ Болгариин атомна реакторнууд 4760 мегаватт хүсэтэй болохо юм. Тус тустаа 440 мегаватт хүсэтэй мүнөө хүдэлжэ байгаа дүрбэн реактортай зэргэлээд мянган мегаватт (ВВЭР-1000) хүсэтэй табадахи ба зургаадахи реакторнууд бодхоогдоно. Тэдэнэр СССР-тэ байгуулагдаhан юм.

Советскэ Союзай удаа Болгари иимэ реакторнуудые тодхожо байhан социалис хани харилсаата оронуудай хоёрдохи орон болоно. Тон харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Барилгын ба хабсаралгын мүнөөнэй арга технологи хэрэглэгдэдэг, материалнууд болон түхеэрэлгэнүүдэй шанарта тон ехэ эрилтэ табигдадаг байна. 1985 оной эсэс тээшэ Болгарида үйлэдбэрилэгдэхэ электрын элшэ хүсэнэй гурбанай нэгэ хубинь тус АЭС-тэ гаргагдаха гэжэ хараалагдана.

Үйлэдбэриин уласхоорондын үргэн хамжаанай үндэhөөр Козлодуй шадархи АЭС-эй хүсэн хоёрhоо үлүүгээр дээшэлүүлэгдэжэ байнхай. Совет «Атоммаш» завод атомна реакторнуудые эльгээдэг, харин Чехословаки, Болгари, ГДР, Польшо ба Венгри бэшэ түхеэрэлгэнүүдээр хангадаг юм.

Дунай мүрэнэй эрье дээрэ Козлодуй хотоhоо зүүлжээ, Белене хототой зэргэлээд хоёрдохи атомна электростанци баригдажа байнхай. 1982 ондо Болгариин бүхы электростанцинуудай үйлэдбэрилhэнэй шэнээн элшэ хүсэ тэдэнэр үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо юм.

hаяхан Козлодуй шадархи АЭС-тэ ябахадаа, реакторнуудай зал соо Атомай элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) ядерна хиналта бэелүүлхэ мэргэжэлтэдтэй — японец, австриец хоёртой уулзаа hэм. Станци hайнаар хамгаалагдаа, түхеэрэлгэнүүдынь ехэ найдамтай, тиимэhээ оршон тойронхи дайда бузарлагдахагүй байха гэжэ тэдэнэр сэдьхэлээ ханангы байгаа hэн.

Яни БОЙЧЕВ,
болгар журналист.

(Софи—пресс—АПН).
Козлодуй-Софи.

КОМИТЕДЭЙ XXVII СЕССИ

...буулинай дай-...тайбан зорилго-...эглэхэ талаар ...едэй XXVII сес-... эндэ дүүргэ-...ной, тэрэ тоо-...Союзай түлөө-...hан байна.

... дайдада буу ...тээн гаргал-... сараха, замби ...рэлтэндэ аюул ... газар болохо-...өө ехэтэй хэм-...ха гээшэ үгэ ... хөөрэлдөөнүү-... болоhон бай-...ис болон хүг-...оронуудай, мүн ...апиталис гүрэ-нүүдэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые замбуулинай дайдада дэлгэрүүлэн тараалгада hаад ушаруулха, тэрэниие тон амгалан зорилго тойгоор хэрэглэхэ шухала гэжэ тэмдэглээ. Эдэ асуудалнуудаар али бүхы хөөрэлдөөнүүдые хэхые США-гай делегаци буруушааhан байна.

Эрдэм-техникын ба юридическэ комитедүүдэй элидхэлнүүдые, мүн национальна хүгжэлтынгөө аша туhада замбуулинай техникэ хэрэглэхэдэнь, хүгжэжэ байгаа оронуудта туhалха программые комитет hайшааба.

...ТРИИН ГАЗЕТЫН МЭДЭЭСЭЛ

...рессе» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, Австриин ...үлэгдэлнүүдые Хитадта «хадагалха арга бо-...байhан» тухайда Австриин ба КНР-эй түлөө-...рэлдөөнүүд hаяхан Пекиндэ боло-...ые Гобиин сүл губида хадагалха ...ые хэхээр бэлэн байhан тухайдаа ...ын хэдэн оронуудта байгша оной ... мэдээсэл үгөө hэн» гэжэ газетэ

...ЭБСЭГЭЙ ХЭРЭМ

...зүгтэ ...хэрэм ...газар ...эглэ-...айлэн ...ууд ...Цусин ...нэй ...э сэ-...гэнэй ... му-...депу-...й ав-...лоной

анхаралда табиба. «Уhан доогуур ябадаг онгосонуудые үгы хэхэ мүнөөнэй буу зэбсэгүүдые» хангаха подразделеннүүдэй телефонуудай номернууд тэрээн дотор заагданхай. Дайн дажарта эсэргүү американ эмхинүүдэй гэршэлhэнэй ёhоор, эдэ подразделенинүүд корабльнууд дээрэ тодхогдон табигдадаг «Асрок» гэжэ ядерна ракетэнүүдые хэрэглэлгэдэ бэлдэдэг байна.

Национальна буруушаалгын үшөө нэгэ үдэр Чилидэ үнгэргэгдэбэ. Фашис диктатурада эсэргүүсэлтын олоной хабаадалгатай тэмсэл нёдондо хэдэн удаа үргэлжэлhэн байгаа. Тиин энэшье жэлдэ олониитын тэмсэл бууранагүй.

Пиночедые тушаалhаань дары буулгаха, хашалта харшалалтануудые болюулха эрилтэ табихын тула Сантьягын ба ороной бусад хото городуудай олон мянгаад хүнүүд үйлсэдэ гарана.

Жагсаалшадые үлдэн намнахадаа, полици олон хүнүүдые хааhан байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чилиин шахтернуудай тэмсэл.

АП—ТАСС-ай телефото.

БРЮССЕЛЬ. Хүдэлмэригүйдэлгэ хадаа Баруун Европын оронуудай социальна эгээл ехэ хойшолонгуудай нэгэнiинь байhаар. Тусхай баримта мэдээнүүдэй ёhоор, мүнөө үедэ «юрэнхы дэлтүүрэй» юhэн орондо (Грециие оруулалсангүй) 12,2 миллион хүдэлмэригүйшүүл тоологдоно. Энэнь «арбанай» ажал хэхэ аргатай хүнүүдэй 10,5 процент болоно. Ирландида хүдэлмэригүйшүүл эгээл олон байна — бүхы хүдэлмэриин хүсэнэй 16,4 процентнь. Голландида — 14,4, Бельгидэ — 13,5, Италида — 13, Англида — 11,7, Данида—9,7, Францида — 9,5, ФРГ-дэ — 7,9, Люксембургда — 1,5 процент хүдэлмэригүйшүүл тоологдоно.

ДАЙН БА ЭБ НАЙРАМДАЛ ТУХАЙ ҮНЭН ЗҮБӨӨР

Европ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй олон зуугаад хүдэлмэрилэгшэдые нэгэдүүлдэг «Журналистнууд эб найрамдалай түлөө» гэhэн ниитэ-национальна хүдэлөөн Португалида боложо байна.

Али бүхы дайнай, илангаяа ядерна дайнай уршаг хойшолонгуудые ойлгуулха гээшэ манай гол зорилго болоно гэжэ хүдэлөөе эмхидхэгшэдэй нэгэн — «Диарну» газетын хүдэлмэрилэгшэ Фернанду Семеду мэдүүлбэ. Бидэнэр, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, онсо харюусалгатай байнабди. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга тухай хэд бидэнэрhээ үлүүгээр хүнүүдтэ үнэн зүбыень хөөрэжэ үгэхэ, дайнда эсэргүүгээр олониитын хүсэтэ хүдэлөөе бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ ёhотой гээшэб. Ядерна дайн hүжэрбэл, хүн түрэлтэнэй бүхы хүгжэлтые усадхан зайсуулха гэhэн удхатай бшуу.

«Журналистнууд эб найрамдалай түлөө» гэhэн хүдэлөө эмхидхэхэ hанал бодол үнихэнэй мүндэлэн түрөө hэн. Португалиин журналистнуудай нёдондо жэлэй январь hарада болоhон түрүүшын съезд дээрэ дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые хамгаалгын асуудалда журналистнуудай хараа бодолой эрхын ба этическэ ушар баримтануудые зүбшэн хэлсээ hэмди. Энэ хөөрэлдөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолжо, гуримшуулхын тула удаань дахинаа сугларха ушартай болоо бэлэйбди. ООН-ой мэдээсэлэй түбэй үүсхэлээр нёдондо жэлэй март hарада Лиссабондо хэдэн суглаанууд болоно, эб найрамдалай түлөө Португалиин журналистнуудай хүдэлөөе эмхидхэхэ шухала гэжэ тэдэндэ хабаадагшад мэдүүлhэн байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, Европын олохон оронуудта, тусхайлбал, хойто хубиин оронуудта ниимэрхүү хүдэлөөнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Ойрын ерээдүйдэ эб найрамдалай түлөө журналистнуудай хүдэлөөнэй бэелүүлхэ түсэбүүд тухай хэлэхэдээ, Фернанду Семеду нигэжэ мэдүүлбэ: «Эб найрамдалай түлөө олониитын тэмсэл тухай ном хэблэжэ гаргахые, бюллетень барлалга hайжаруулхые оролдонобди. Тэдэнэртэй хамтаараа тэмсэхын тула бусад оронуудтахи дүтэрхы эмхинүүдтэй нягта холбоо барисаа тогтоохо шухала.

ООН-ой мэдээсэлэй түб бидэнэртэ ехэ туhаламжа үзүүлнэ. Эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө арадуудай тэмсэл тухай материалнуудые эндэhээ абажа, хүдэлмэридөө хэрэглэнэбди. Философиин ба политическэ хараа бодолhоо дулдыдангүй, журналист бүхэн эб найрамдалай болон буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнууд тухай үнэн зүб мэдээсэл үгэхэ ёhотой».

«Журналистнууд эб найрамдалай түлөө» хүдэлөөн уряа абажа, хүн зоной дунда дэлгэрүүлбэ. Ороной олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг бүхы хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэд энэ урнада гараа табиhан байгаа.

«Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоhондо, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха талаар хүнүүдэй, материальна туйлай ехэ нөөсэнүүдэй ямаршье аша үрэгүйгөөр гаргашалагдажа байhанда, ядерна дайнай бөөн хара үүлэнэй баглайржа байhанда, Европын ба бүхы дэлхэйн хуби заяанай түлөө Португалиин журналистнууд hанаагаа зобоно, сэдьхэлээ хүдэлнэ,— гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ.

Олониитэдэ зүб мэдээсэлнүүдые үгэхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ журналистнууд hайн ойлгоно. Тиимэhээ дайн дажарта эсэргүүгээр олониитын hанал бодолые элсүүлгэдэ али болохоор нүлөөлхэ, Пиренейн хахад аралые ядерна буу зэбсэггүй зоно болгохын тула оролдохо ёhотойбди гэжэ мэдүүлнэбди».

Антониу МАНУЭЛЬ,
Португалиин журналист.
(АПН).

Лиссабон.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

АРАДАЙ ҮНЭН СЭХЭ ХҮБҮҮН

Ф. Р. Коняев 1901 оной июль һарада Эрхүүгэй областиин Боохоной районой Укыр һууринда таряашанай булэдэ түрэһэн юм. Тэрэ 19-тэй ябахадаа, Эрхүүгэй багшанарай семинари дүүргэһэн һэн. һүүлдэнь Москвада Зүүн зүгэй ажалшадай Коммунис университедтэ, ВКП(б)-гэй ЦК-гай Улаан профессуурын кадрнуудые бэлдэдэг институтда һуралсажа гараһан байна.

Феофан Романович 1920 онһоо коммунист. Агуу Октябриин революциин хэрэгтэ түлөө тэмсэлдэ бүхы ажабайдалаа зорюулһан намтартай. Большевик Коняев түрэл партиингаа уряалаар хүдэлмэришэн болон таряашан ангиин засаг тогтоохын, олон ондоо яһатанай адли тэгшэ эрхэ байгуулхын, Эхэ оронойнгоо социалис экономикые хүгжөөхын тула ехэ хүсэл оролдолго гаргаһан габьятай. Тэрэ Эрхүүгэй губернидэ Совет засаг тогтоохо, буряад һууринуудта большевигүүдэй нюуса организацинуудые эмхидхэхэ ябадалда хубитаяа оруулһан юм.

Феофан Романович 1919 оной эсэстэ П. С. Балтахиновта партизануудай отряд эмхидхэхэдэ туһалһан, мүн Н. Каландаришвилиин отрядта ябалсажа, Зүүн зүг тээшэ сухаришан каппелевецүүдые, Колчагай сэрэгые намнахада, бүтэ сохилсоо эрсэ тэмсэлдэ хабаадалсаһан байна. Колчак, Пепеляев гэгшэдэй мөнөйхиндэ баригдаһанай һүүлээ революционно трибуналай шиидхэбэри дүүргэхэ хэрэгтэ хабаадалсаһан юм. 1921 оной хабар коммунистнүүд болон комсомолшууд тоодо Омско областиин Называевская станцида сагаантанай хүсэнһэн буһалгаа дарапсаа һэн. Мүн энэл онойнгоо зун Эрхүүгэй губернидэ нюдерган бааша тэмсэлдэ хабаадалсаа бэлэй.

Ф. Р. Коняев хадаа Эрхүүгэй областиин ба Буряадай АССР-эй комсомолой организацинуудай түрүүшын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн байһан. 1920 ондо Зүүн зүгэй залуушуулай Бүхэроссин зүблөөн болоо һэн. РКСМ-эй ЦК-гай дэргэдэхи Зүүн зүгэй залуушуулай Центральна бюрогой гэшүүнээр тэрэ тиихэдэ һунгагдаһан. һүүлээрь РКСМ-эй губерниин 1-дэхи конференци үнгэргэгдэжэ, комсомолой губкомой гэшүүнээр һунгагдаһан, Губкомой бага яһатанай таһагай даагшаар томилогдоһон байна. 1921 оной ноябрьда залуушуулай Коммунистнүүдэй Исполкомой шиидхэбэреэр ревсомол эмхидхэхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор Монгол эльгээгдээ. Тэрэ тэндэ сагаантанай үлэгдэлнүүдые усадхаха ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм. Ф. Р. Коняев тиихэдэ һаян 20 наһатай байгаа. Тиигэбэшье партиин залуу гэшүүн харюусалгатай даабаринуудые шадамараар дүүргэдэг, ниитын ехэ хүдэлмэри бэелүүлжэ болоод ябаа бшуу.

...Эрхүү хотын буряад коммунистнүүдай түрүүшын суглаан дээрэ тэрэ РКП(б)-гэй губернскэ 1-дэхи конференциин делегадаар һунгагдаа бэлэй. Феофан Романович РКП(б)-гэй Бүхэроссин IX конференцидэ хабаадалсаһан, РКСМ-эй III съездын делегадаар һунгагдажа, баглахаа золтой байһан һэн. 1926 оной апрельһээ 1928 оной июнь болотор Коминтернын Исполкомой даабаряар Монголой Арадай Республикада дахаад эльгээгдээ байна. Тиигэжэ тэрэ МНРП-гэй партиина Түбэй һургуулиин директорээр хүдэлһэн байгаа. 1929 ондо апрельда Коммунис Интернационалай гүйсэдхэхы Комитет Ф. Р. Коняевые МНРП-гэй ЦК-гай хүдэлмэридэ хабаадалсахаень «харюусалгатай даабаритай» гээр эльгээбэ. Феофан Романович тиихэдэ гол ажалаа дүүргэхэһээ гадна МНРП-гэй партиина Түбэй һургуулида багшалан хүдэлөө. Тиихэ үедөө залуу республикада кадрнуудые бэлдэхэ, марксизм-ленинизм дэлгэрүүлхэ ба тайлбарилха хэрэгтэ, МНРП-гэй, ревсомолой эхин организацинуудые байгуулха, бэхижүүлхэ ябадалда өөрынгөө горитой хубита оруулһан байна. Тэрэл үедэ Ф. Р. Коняев Монголой Арадай Республикын «Алтан гадаһан» гэһэн ордендо, МНР-эй премьер-министр маршал Х. Чойбалсанай нэрэһээ хүндэтэ зэбсэгтэ хүртэһэн байна.

Феофан Романович Монголһоо бусажа ерэмсээрээ Москвада һуралсаа үргэлжэлүүлжэ бэлэй.

1933 оной май һарада Боохоной МТС-эй политотделэй начальнигаар эльгээгдээ һэн. Удаань Хурбын МТС-эй энэл тушаалда ажаллаа.

Тиигээд удаадахи жэлнүүдтэ арадай ажахын болон гэгээрэлэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ хабаадажа, М. Н. Ербановой нэрэмжэтэ Буряад-Монголой Комвузай ректорээр, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай, зоотехникын институдуудай ахалагша багшаар хүдэлһэн байна.

Һүүлдэнь Эсэгэ оронойнгоо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай эхиндэ, коммунист Коняев һайн дурараа Улаан Армида мордоо һэн. Түрүүн саперно-инженернэ, удаань ябаган сэрэгэй училищинуудта багшалһан.

Феофан Романович дайнай һүүлээ 1973 он болотор—наһа баратараа Эрхүүгэй политехническэ институтда хүдэлһэн юм.

Коммунист Ф. Р. Коняев парти, правительствынгаа урда ехэ габьятай байһанайнгаа түлөө Эхэ оронойнгоо орден, медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Т. БАЛТУЕВ.

М. С. АРСЕНЬЕВ

Буряадай мэргэжэлтэ балетэй үндэһэ һуури табигшадай нэгэн, республикынгаа ухаа шанартай гүсхайта пенсионер, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Михаил Сергеевич Арсеньев үни удаан үбшэлһэнэй һүүлээр, 1984 оной июнин 24-дэ Гурэр соносхо наһа бараба.

Нүхэр М. С. Арсеньев 1902 ондо Москва хотодо түрэһэн байгаа. 1919 ондо СССР-эй Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай дэргэдэхи хореографическа училищи дүүргэжэ, энэл һүүлээр ГАБТ-ын, Уралай болон Сибириин хэдэн городуудай хүгжэмтэ театрнуудай артистаар хүдэлһэн юм. 1936 ондо Буряад орон ерээд, нүхэр Арсеньев Улаан-Үдын Пионернүүдэй байшангай хореографическа кружогой хүтэлбэрилэгшөөр болон Улаан-Үдын театральна-хүгжэмэй училищиин багшаар хүдэлжэ эхилһэн байна. Түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэ байһан тула тэрэ үедэ байгуулагдажа байһан хүгжэмэй-драмын театрай балетмейстерээр 1939 ондо томилогдожо, Москва хотодо Буряадай искусствын түрүүшын декадые бэлдэлгэдэ ба үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн.

Театрай балетнэ труппын эмхидхэгшэдэй нэгэниинь байһан тула нүхэр М. С. Арсеньев национальна баледэй кадрнуудые бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ, Буряадай ажалшадые оролдой болон дэлхэйн балетнэ классикын түйлалтануудта хабаадуулха хэрэгтэ нилээд ехэ хубитаяа оруулһан юм. 1943 ондо тэрэ Б. Асафьевай «Бахчисарайский фонтан» гэжэ зүжэг табиба. Тэрэнь буряад сценэ дээрэ табигдаһан түрүүшын балет һэн. Удаадахи жэлнүүдтэ тэрэ Л. Гертелиин «Щетная предосторожность», А. Аданай «Корсар», Л. Делибэй «Коппелия», Р. Глиэрэй «Красный мак» балетнүүдые, мүн тэрэшэлэн олон оперонуудай хатарнуудые табиһан байгаа.

1948 ондо М. С. Арсеньевэй хүтэлбэри доро Д. Аюшеевэй буряадай түрүүшын нэгэ актын «Бато» гэһэн балет табигдаа һэн.

1950-яад онуудай эхээр нүхэр М. С. Арсеньев Буряадай гүрэнэй дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин уран һайхан хүтэлбэрилэгшөөр болон ахамад балетмейстэрээр эльгээгдэжэ, тэрэнэй зохёохы бэлиг эмхидхэжэ шэнжэ шанарлэхэ хүсэтэйгөөр элирээ бэлэй. Нүхэр М. С. Арсеньевэй ансамбльда хүдэлһэн жэлнүүдтэ композиторнууд Б. Ямпиловай, Ж. Батуевай, Г. Дадуевай болон бусадай хүгжэм дээрэ концертын хатарай программанууд, сюитэнүүд табигдаһан байгаа. Буряад арадай хатарай искусствын эрхим ёho заншалнуудые баримталжа, тэрэнэй табиһан олохон хатарнууд «Байгал» ансамблиин концертын программануудые мүнөөшье шэмэглэһэн зандаа.

1959 ондо Буряадай АССР-эй литература болон искусствын хоёрдохи декадын үедэ М. С. Арсеньевэй хүтэлбэри доро ансамбль… ехэ амжалтатай… концерт… һэн.

Нүхэр М. С. Ар… тын ажал ябу… уран һайханай… тэгээр хабаад… ставын хэдэ хэдэ… шүүн, залуушуул… тай багша ба… байһан. … ликын театральн… олониинь дун… тэй байгаа юм. Буряадай … графическа … тэнжоолгодо ба… национальна ба… жүүлэгдэ ашаа… орденоор, олон… даар, Буряадай… ховно Соведэй… Хүндэлэлэй гра… шагнагдаһан ба… Буряадай… искусствын габ… ябуулагшын хүндэ… гэ тэрээндэ олг…

Бэлигтэй хорео… от-интернациона… һайхан сэдьхэ… хаил Сергеевич А… хай гэрэлтэ дурас… дай ажалшадай с… хэндэ хододоо ул…

А. М. Беляков, … башеев, А. А. Б…, Лысов, Л. В. По…, Саганов, Б. С…, В. С. Тимашов, … каев, С. В. Анг…, Цыремпилов, Д…, раев, Б. Б. Ямп…, Батуев, А. М. …, Ю. Ж. Батуев, … наев, Ц. А. Бал…, Николаев, Л. П. …, О. Ш. Коротко…, Абашеев.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҺАЙНААР АМАРНА

Зулгы зохид зунай һаранuудта нютагуудай аршаан булагууд дэлбэржэ, районуудай колхоз, совхозуудай амаралтын байшангуудта амарагшад олошоржо, хүхюутэй зугаатай болобо. Сэлэнгын районой олонхи ажахынууд һүүлэй үедэ өөһэдынгөө амаралтын байшангуудтай болонхой юм. Жэшээнь, Хамар-Дабаанай хормой дороһоо харьялан урдадаг Агшуургын аршаан булагта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой амаралтын комплекс түбхинэнхэй. Эндэнь амархаяа ерэгшэдэй мэдэлдэ зохид һайнаар түхеэрэгдэһэн байрын гэрнүүд, столово, клуб, хатар танцын талмай гэхэ мэтэ үгтэнхэй. Хэдэн хоногой урдахана эндэ тус ажахын 25 гэшүүд профсоюзайнгаа комитедэй путевкоор амархаяа ерэнхэй. Тэдэнэй дунда ажахын түрүүшүүл — механизаторнууд Владимир Будаев, Алексей Афанасьев, малшад, һаалишад Ирина Черных, Антонина Купцова гэгшэдые нэн түрүүлэн нэрлэмэр.

— Нютагай аршаан булагуудта амархада хэды зохид бэ. Эндэмнай юрын хүнэй ашатай туһатайгаар амарха эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй. Сүлөөтэй сагтаа телевизор, кино харанабди, шэнэ газетэ, журнал уншанабди, шатар, даам нааданабди,— гэжэ эдэнэр мэдүүлнэ.

Районой нүгөөдэ ажахы — Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод мүн лэ һайнаар амараа.

Н. ДЫМБРЫЛОВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ БАЙГАА

Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлгын институтда Хабаровскын драматическа театрай артистнуудтай уулзалга һаяхан болобо. Тус театрай артистнууд Ленинскэ комсомолой шангай лауреадууд Ю. Тихонов И. Желудков хоёр мэдээжэ совет уран зохёолшо Константин Симоновэй шүлэгүүд дээрэ найруулагдаһан дуунуудые хангюурдажа, зүжэгүүдһээ хэһэгүүдые уран гоёор уншаа.

Республикадамнай гастрольдо байһан театрай артистнуудай уулзалга угаа һонирхолтой байгаа.

Е. ОЧИРОВА.

Спорт

ЕХЭ МҮРЫСӨӨНЭЙ УРДА ТЭЭ

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар манай Буряад орондо үнгэргэгдэдэг уласхоорондын мүрысөөн жэлһээ жэлдэ нэрэ хүндэ ехэтэй, улам олоной хабаадалгатай боложо байна.

Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дурааараа ороһоор 325 жэлэй ойн һайндэрэй һүүлэхэнээр (июлиин 23—15-да) манай республикын ниислэл хотодо үнгэргэгдэхэ заншалта наймадахи мүрысөөндэ аха дүү социалис зургаан ороной 150 гаран барилдаашад хабаадахаар хүлеэгдэнэ. Тиимэһээ манай заншалта мүрысөөе хүдэржэн бэежэжэ байна гээһаа, алдуу болохогүй хэбэртэй.

Эрэлхэг зоригтой, хүсэл түгэс залуушуулһаа гадна, ехэ ехэ мүрысөөнэй шанга тэмсэлэй охин соогуур гаража, дүршэл шадабаритай, арга дүрэтэй болоһон гаһар хүсэтэй барилдаашад хабаадажа, нааданаймнай удха шанарые улам дээшэлүүлхэ байна. Тиихэдээ залуу спортсменүүдһээ шанга шалгалта абажа, мэргэжэл шадабариень улам мүлихэ, нарижуулан дээшэлүүлхэ бшуу.

Наймадахи заншалта мүрысөөндэ «Хөдэлмэр» бүлгэмэй команда — МНР-ые, Ясса хотын «Николина» гэжэ спортклуб — Румынииг, Разград хотын автомсбильна заводой спортклубай барилдаашад — Болгариие, «Лейпциг» гэжэ спортклубай бүхэшүүл — ГДР-ые, ороной хоёрдохи суглуулагдамал командын гэшүүд Польшые түлөөлхэ юм. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд, «Урожай» бүлгэмэй Түбэй болон Россин соведүүдэй суглуулагдамал командануд, олон область, хизаар ба автономито республикануудай тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй бэлигтэй бэрхэ олон барилдаашад манай ороной нэрэ хүндые хамгаалха байна.

— Партийна, совет, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай хүтэлбэри доро, тэдэнэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар «Урожай» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй эмхидхэдэг энэ мүрысөөн бэлигтэй бэрхэ олохон залуу барилдаашадые элирүүлэн гаргалгын, хүмүүжүүлгын наадан боложо байнхай. Тусхайлбал, Румыниһаа Н. Аурел, В. Курилару, Монголһоо Б. Ганбаатар, А. Энхээ, А. Баатархуу, З. Дувчин, ГДР-һээ Э. Похxер, Болгариһаа Т. Сотиров, Польшоһоо Т. Буссе, СССР-һээ А. Даудав, Ф. Науменков, Ж. Корпебаев, В. Гоголев болон бусад уласхоорондын энэ мүрысөөндэ түрүүшынгээ амжалта, илалта түйлажа, ехэ спортдо гараа гэхэдэ алдуу болохогүй. Энэ жэлэйшье мүрысөөнэй шэнэ нэрэнүүдые элирүүлжэ, тэдэнэй бэлиг шадабариие «ялас» гэмээр харуулха байһандань найданабди,—гэжэ «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Г. Н. Цыренов хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, манай заншалта мүрысөөнэй Буряад ороной барилдаашадта ехэ һургаалтай байдагынь мэдээжэ. Тэрэ жэлһээ жэлдэ шэнэ нэрэнүүдые элирүүлдэг юм. Нёдондо жэл Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуули дүүргэһэн Доржи Халтанов эдэбхитэй һайнаар барилдажа, шангай һуури эзэлээд, мэргэжэлтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн. Тиин энэ жэлдэ залуушуулай дунда ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шалгаржа, бронзо медаляар шагнагдаһан байгаа. Мүнөө Д. Халтанов июль һарада Румынида үнгэргэгдэхэ «Хани барисаан» гэжэ мүрысөөндэ хабаадахын тула Минск шадархи «Стайки» гэжэ олимпийскэ баазада һуралсал һорилго хэжэ байнхай.

Нёдондо Зүүн Сибириин технологическа институдай студент С. Замбалов энэ ехэ нааданда түрүүшынхеэ хабаадабашье, бүхы уулзалгануудтаа илажа, түрүү һуури эзэлээ һэн. «Урожай» бүлгэмһөө Л. Айсуев, «Трудовые резервы» бүлгэмһөө С. Галсанов, С. Пашинский, мүн уласхоорондын классай спортын мастернууд Б. Будаев, О. Алексеев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илажа гараһан юм.

Энэ мүрысөөндэ хабаадагшадай дундаһаа өөһэдын рекордсменүүд бии. Манай гаһар хүсэтэй хүндэ шэгнүүрэй барилдаашан И. Гармаев табан дахин илалта түйланхай. Хүндэшэг шэгнүүртэй спортын мастер В. Вострецов — 4, М. Цыдыпов, Б. Будаев, О. Алексеев, В. Ринчинов, Б. Цыренгармаев — 3, К. Балдаев, Г. Махутов тус тустаа 2 дахин илажа гараһан намтартай.

Барилдаанай уласхоорондын федерациин (ФИЛА) түлөөлэгшэ, федерациин бюрогой гэшүүн, экстра-классай уласхоорондын категориин судья господин Шель Эек (Швеци) заншалта долоодохи мүрысөөндэмнай хабаадахадаа, эмхидхэлшэдэй ажал ябуулгые, судьянарай мэргэжэл шадабариие үндэрөөр сэгнээ һэн. ФИЛА-гай түлөөлэгшэ энэ жэлдэшье ерэхээр хүлеэгдэнэ. Энэ ушар Буряад ороной ниислэл хотодо үнгэргэгдэдэг мүрысөөнэй уласхоорондын оршом соо улам үндэрөөр сэнэгдэдэг боложо байһые элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу.

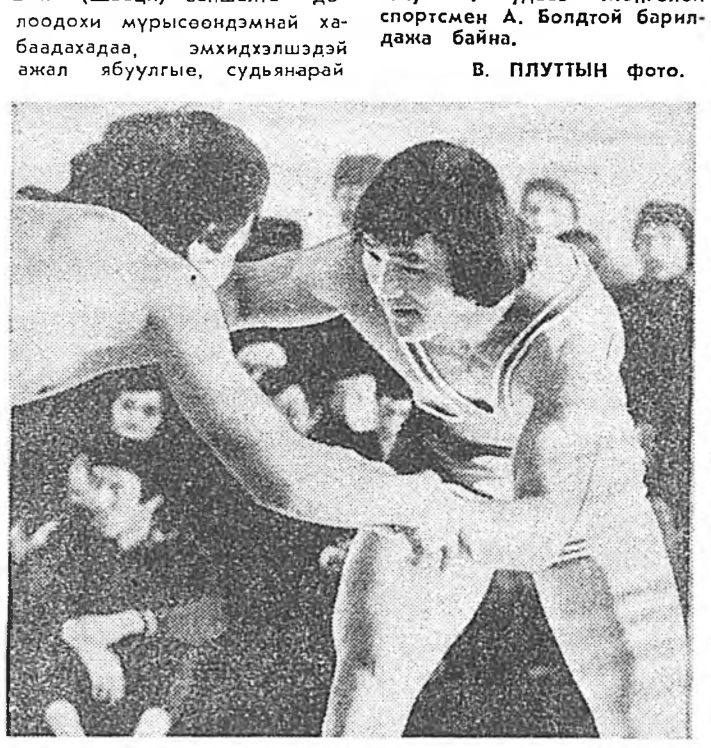
Республикымнай хүдөөгэй районуудһаа, мүн хүршэ областьнуудай Агын болон Усть-Ордын автономито округуудһаа спортдо дуратай шуулай айлшалан ерэжэ, барилдаанай хибэс дээрэ болохо шанга тэмсэлые хужарлан харахыень хүлеэнэбди.

СССР-эй барилдаанай федерациин шиидхэбэреэр «Буревестник» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүүлэгшэ, уласхоорондын категориин судья В. Е. Гармаев — мүрысөөнэй ахамад судьягаар, харин уласхоорондын категориин судья В. В. Темных (Красноярск) ахамад секретаряар томилогдонхой.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Б. Будаев Монголой спортсмен А. Болдтой барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЗОНЫН НААДАН ЭХИЛБЭ

Спортын национальна зүйлнүүдээр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үсэгэлдэр Братск хотодо эхилбэ. Буряад, тува, яхад, хакас арадуудай барилдаанууд, буряад арадай һур харбалга, яхад арадай харайлганууд, гиир үргэлгэ мүрысөөнэй программада оруулагдана.

Нёдондо жэл Кызыл хотодо үнгэргэгдэһэн зонын мүрысөөндэ манай республикын спортсменүүд илалта түйлажа, РСФСР-эй Спорткомитедэй кубогаар шагнагдаа һэн.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» июниин 23-да үнгэргэгдэһэн 25-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха». 3—бобслей, 8 — велоспорт, 33—футбол, 34—ногоон дээрэ наададаг хоккей, 35—шайбатай хоккей, 40—бадминтон.

«36-һаа 5-ень тааха». 1—баскетбол, 2—биатлон, 13—хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 16—мори урилдаалгын спорт, 21—тамаралга.

(ТАСС).

ҺУРАГШАДАЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

ЭДЭБХИИЕНЬ ДЭМЖЭ…

Захааминай районой һургуулинуудай һурагшадай зунай амаралтые һайнаар эмхидхэжэ, тэрэнэй элүүржүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ талаар райсоведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһаг, багшанарай коллективүүд, профсоюзай эмхинүүд, промышленна предприятинуудай болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зарим тэды ажал ябуулһан байна гэжэ партиин райкомой бюрогой тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Нёдондо районой пионернүүдэй болон амаралтын лагерьнуудта 1365 һурагшад амарһан юм. Тиигэжэ районой багашуул болон эдиршүүлэй 75,5 процентиь гэхэ гү, али урда жэлэйхитэй сасуулхада 3,5 процентээр олон үхибүүд зунай сагай амаралтын али бүхы хэмжээ ябуулгануудта хабаадуулагдаа һэн.

Үхибүүдэй амаралтын хаһада тэдэниие ниитэдэ ашатуһатай ажал хэрэгүүдтэ элсүүлхэ хэрэг үргэдэнэ. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ район дотор һурагшадай үйлэдбэриин 15 бригада эмхидхэгдэжэ, тэдэнь дүн хамта 2478 үхибүүдһээ бүридөө һэн. Далахайн, Харацайн совхозуудта һурагшадай ажалай болон амаралтын лагерьнууд шэнээр эмхидхэгдээ юм. Районой ажахынууд һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта хамта дээрээ табан автомашина, долоон трактор үгэһэн, мүн 852 гектарай ургаса харууһалхыень, хураахыень даалгаһан байгаа.

Һурагшад районой ажахынуудай ниитын малай үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиигэжэ тэдэнэр 6500 центнер силос, сенаж даралсаһан, 43734 центнер үбһэ, 1974 центнер габшаһата тэжээл, 115 центнер халаахай, 3400 центнер зеленко хураалгада хабаадалсаһан байна.

Гадна һурагшадай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд дүн хамта 208 гектарта куузикын, овощой болон хартаабхын ургасануудые уһалһан, буртаг ногооень түүһэн, мүн 4969 толгой тугал харууһалһан, 11773 хониной ноохо хайшалалсаһан юм. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо мал ажалда хүдэлмэрилһэн һурагшадай звенонуудай тоо нилээд олошорһон байна.

Үхибүүдэй зунай амаралтын болон ажалай хаһые Үлэгшэнэй, Михайловкын, Хамниин, Шара-Азаргын, Утаатын һургуулинуудай коллективүүд тааруу зохидоор эмхидхэжэ шадаһан юм. Тиихэдэ Далахайн болон Харацайн совхозуудта үхибүүдэй ажалай болон амаралтын лагерьнуудай тусхай буусанууд баригдаа һэн.

Закаменск хотын һургуулинуудай һурагшадһаа бүридэһэн ажалай болон амаралтын лагерь эмхидхэгдээд, Енгорбойн совхоздо, мүн Зэдын комбинадай хамһабариин ажахыда ехэ хэмжээнэй ажал бүтээдэг юм.

Һурагшадай байгша оной ажалай четвертьдэ районой бүхы һургуулинууд эртээнһээ муу бэшэ бэлэдхэлтэй һэн. Үлэгшэнэй, Шара-Азаргын, Утаатын болон Михайловкын дунда һургуулинуудай дэргэдэхи амаралтын болон ажалай лагерьнуудай буусанууд заһабарилагдаад сэбэрлэгдээ.

Михайловкын дунда һургуулиин һурагшад хоёрдохи жэлээ удаагуур ажахын тоосоогоор ажаллажа, гушан гектар талмай дээрэ хартаабха ургуулха байна. Тэдэнэр багша-инструктор Василий Павлович Злыгостевэй хүтэлбэри доро даалгагдаһан газараа һайн шанартайгаар элдүүрилжэ, хартаабхынгаа үрэһэ тарилгын шанарта хүргэжэ, саг сооль һуулгаа юм. Саашадаа хэрэгтэй болоо һаань уһалжа, мүн буртаг үбһэ ногооень түүжэ, шоройень обоолжо, тэдэнэр ургасаа харууһалха байна.

Энэл һургуулиин юһэдэхи классай һурагшад районой байгаалиин уларилай эрхэ байдалда ургамалнуудай хэдэн янзын сортнуудые Захааминай сортучастогай талмайнуудта тарижа, туршалгануудые хэдэг. Тэдэнэй энэ һонирхолтойшье, туһатайшье хэрэгые Буряадай АССР-эй габьяата агроном Тамара Михайловна Боронова хүтэлбэрилдэг. Гадна эндэхи пионернүүд һургуули шадарайнгаа участок дээрэ, мүн саад соогоошье ажаллажа, хүдэлмэриин онол дадал абажа байдаг юм. Мүнөө үедэ Михайловкын һурагшад совхозойнгоо 1200 хурьгадые хонишон Д. Д. Тулоновой хүтэлбэри доро харууһалжа байна. Һурагшадай зариманиинь һургуулиингаа байшангай заһабарилгада хабаадалсана, уданшьегүй тэдэнэр совхозойнгоо малай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр гараха юм. Үйлэдбэриин һуралсалай талые даагша, арадай гэгээрэлэй отличник Илья Кузьмич Злыгостев Михайловкын эдиршүүлэй эдэбхитэ ажалые бүхы дээрэнь харалсажа байдаг.

Үлэгшэнэй дунда һургуулиин ажалай болон амаралтын лагерь Арбижал гэжэ газарта нёдондо түхеэрэгдээ һэн. Эндэхи һурагшад 19 гектар газарта таригдаһан хартаабха, 11 гектарай куузику болон хоёр гектарта һуулгагдаһан овощой ургаса һайнаар харууһалаа бэлэй. Тиихэдэ һурагшадһаа бүридэһэн мал ажалай хоёр звено Хайцаг гэжэ газарта 2791 то… гадые харууһалж… лээ һэн. Тэдэнэ… һурган хүмүүжү… нишон Цырен-Да… вич Раднаев, баг… Гармаев гэгшэд … хүтэлбэрилөө юм.

Байгша ондо … дунда һургуулиин… ажалай гурбан зв… хэгдэбэ. Эндэхи … лон амаралтын … гэжэ лагерь хо… хүдэлгэгдэжэ, ха… далан һурагшад … Нютагайнгаа … хожомоо дүүргэг… хинь түрэл ажа… жэ, хүдэлмэрилхэ… Харацайн совхозой… рилэгшэд этигэлэ… залуу халаанайнгаа… һөө хүдөө ажахы… бэриин дадалтай, … боложо байхын … лай болон амара… риин һайн бууса… ха юм.

Холын Утаата… шье һурагшад … бусад һургуулину… һөө гээгдэдэгүй. … гоо шэнээр бари… тусхай лагерьта … нёдондо зундаа … соо байжа ажалл… юм. Байгша он… эдиршүүл даалга… ёр гектар тал… таабха, 0,3 гект… ургуулжа турша… рынь хадаа һарь… тэ, дээрэ оршолог… та зундаа хюр… ургасын гарасада… даг. Совхозой … лэгшэд нютагай… гуулиин дэргэдэ… рижа үгэхэ зори… гэбэл. Утаатын… тосхонойнгоо ху… дые. һургуулиин… надые, мүн совхо… мэршэдые нют… гуулһан овощоор … болохо.

Гэхэтэй хамта … зарим предприят… лон совхозууд … ажалай болон … лагерьнуудай тус… нуудые байгуулха… жагайруулха. … ехэнхидээ гүүртэ… дай малшадай … дээр байрлуулаг… хэдээшье гар … зэмсэгүүдээр, спо… дануудай хэрэ… дуталдадаг, мүн … лооршье таһал… ушар үзэгдэдэг. Санагын, Цахир… лүүрэй болон С… жэлэй ойн нэрэ… хозуудай хүтэл… нютагуудайнгаа … ниие ажал хүдэлм… дадалтайгаар хү… хэрэгтэ КПСС-… июниин (1983 он… шиидхэбэринүүдэ… ри болгон ар… нуудаа, анхарал… гоёо элсүүлхэ, … эдэбхиие дэмжэх…

В. ХАЙ…,
З… райсоведэй гү… арадай … таһагай …
Б. ЖА…

САГАЙ УЛАРИЛ

Республика доторнай нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Хойто районуудһаа бэшэ газарнуудта саг зуурын бороо орохо, аадарлаха. Зүүн зүгһөө секундын 9—14 метр хүсэтэйгоор һалхилхаар хүлеэгдэнэ. Урда-Прибайкалда 18—23, бусад районуудта үдэрынь 26—31 градус дулаан болохо.

Улаан-Үдэдэ бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Аадарлажашье магадгүй. 29—31 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Үбһэ хуряаха саг хүрэжэ ерэбэ» —түрүү бэшэг. «325 жэлдэ аха дүү арадуудай бүлэ соо». «Загандахи һайндэр» — Н. Андреевэй статья. «Табан жэлэй алхамууд» — материалнуудай суглуулбари. «Шэнэ комплекс» — В. Базаровай корреспонденци. «К. У. Черненко К. Фомвихантай уулзаба» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: Түрүү дүй дүршэлэй адрес: Улаан-Үдын заһабарилгахабсаралгын комбинат. «Директорнүүдэй совет дурадхаба...» —Л. Неретинагай статья. «Зүрхэ сэдьхэлэйнгээ уряагаар» — М. Бекетовэй статья. Эдеэ хоолой программа: хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд. «Түсэб руугаа хараад...» — С. Тюлюкинэй статья. «Хүшэршье һаань, бүтээжэ болохоор» —С. Богачёвой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Улаан-Үдын мэдээжэ хүнүүд. «Эршэтэ ажалай охин» — статья. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанахи байдал тухай бэшэһэн материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шэнэ һонинууд» — материалнуудай суглуулбари. «Ёгтолбо» — А. Праведниковай юморескэ. «Правда Бурятии» газетын мэдээсэлэй таһаг. Мэргэжэлтын зүбшэл. «Анхарагты: ниидэдэг хорхой» — А. Ботоевагай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Баримтата фильм. 10.15 — «Ан амитадай аймагта». 11.15 —«Взятка» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 12.35 — Баримтата фильм. 13.05—Шэнэ һонин. 16.55—«Капитан» —үхибүүдтэ фильм. 17.25—Спортивна гимнастика.

Улаан-Үдэ. 18.15—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.35—«Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 18.45—Залан хүтэлэлгэдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үүргэ тухай. СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент П. Г. Бунин дамжуулгада хабаадаха.

Улаан-Үдэ. 19.30— «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — Россин бүридэлдэ Буряад ороной ороһоор 325 жэлэй ойдо.

Москва. 20.30 — Футболоор Европын чемпионат. Францинһаа дамжуулагдаха. 22.00 — «Время». 22.35— Композитор А. Пахмутоватай уулзалга. 24.00—Баримтата фильм. 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Мультфильмнүүд. 9.50—«Эквилибрист» — уран һайханай фильм. 11.05—«Джузеппе Вердиин нюуса». 12.10 — «Шадамар гарнууд». 12.40—Баримтата фильм. 13.00 —Испан хэлэн. 13.30—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.30 — «Свой среди чужих, чужой среди своих»—уран һайханай фильм. 16.05 — Ю. Казаков. Рассказууд. 16.35—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.40— Баримтата фильм. 18.00 — Соносхолнууд.

Москва. 18.15—Шатарай һургуули.

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Манай хото—манай гэр».

Москва. 19.30—«Арадай аялга дуунууд».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Мультфильм.

Москва. 20.00—«Манай саад».

Улаан-Үдэ. 20.30 — Мультфильм.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15—Мотоболоор СССР-эй чемпионат. «Металлург» (Видное) — «Вымпел» (Полтава). 21.35—Алма-Атада студентнүүдэй отрядуудта хабаадагшадай бүхэсоюзна слет тухай хөөрөөн. 22.00—«Время». 22.35 — «Рассказ о скромной женщине»—уран һайханай фильм. (ЧССР).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Редактор Р. Б. ГАР…

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-04598. Заказ № 148 Индекс 04649.